

Camilla Laudrup, Bjarne Laursen, Katrine Sidenius, Flemming Balvig,
Maj-Britt Elise Martinussen, Karin Sten Madsen

Voldtægt der anmeldes ...

Del VI: Voldtægtsanmelders vej gennem retssystemet

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

DET JURIDISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Statens Institut for
Folkesundhed

Syddansk Universitet

Center for Voldtægtsofre

VOLDTÆGT DER ANMELDES

Del VI: Voldtægtsanmeldelsers vej gennem retssystemet

Camilla Laudrup, Bjarne Laursen, Katrine Sidenius, Flemming Balvig,
Maj-Britt Elise Martinussen, Karin Sten Madsen

Udgivet af Det Kriminalpræventive Råd
Odinsvej 19, 2. 2600 Glostrup
Tlf. 45 15 35 50

december 2010

Fås kun som pdf på dkr.dk

ISBN: 978-87-88789-17-1

Indholdsfortegnelse

VOLDTÆGT DER ANMELDES	1
Del VI: Voldtægtsanmeldelsers vej gennem retssystemet.....	1
Indholdsfortegnelse.....	2
Figurer	6
Tabeller.....	6
Forord	8
Del I.....	10
Resumé og hovedkonklusioner	10
Den overordnede retlige udskillelsesproces	10
Voldtægter, der bliver anmeldt.....	11
Voldtægter, der ikke bliver anmeldt	11
Henvendelser til politiet, der ikke registreres som anmeldelse.....	11
Falske anmeldelser	11
Uopklarede sager	11
Opklarede sager – ikke for retten.....	11
Opklarede sager – for retten	12
Overfalds-, kontakt-, og partnervoldtægtssager	12
Øvrige parametre med indflydelse på retsprocessen	13
Indledning.....	15
Del II.....	18
Retssystemets udskillelsesproces for anmeldte voldtægter.....	18
Mørketal – voldtægt, der ikke anmeldes	21
Gerningsmanden er en nær bekendt	22
Usikkerhed i forhold til hændelsesforløbet.....	23
Frygt for repressalier	23
Oplevelse af egen skyld	23

Negativ opfattelse af politiet.....	23
Manglende overskud.....	23
Ønsket om at glemme	23
Voldtægtsforsøg	23
Undersøgelsessager – anmeldelser, der ikke bliver til anmeldelser	24
Falske anmeldelser – sorteret fra i analysen.....	24
Hvad er voldtægt?	26
Overgrebet skal være med vilje.....	26
Myndighedernes arbejdsfordeling og bevisvurdering	27
Kontakt- og partnersager indtræder i et sværere efterforskningsfelt	27
Påstand mod påstand.....	27
Anmeldelser af voldtægt og voldtægtsforsøg.....	28
Definition af overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt.....	28
Overfaldsvoldtægt.....	28
Partnervoldtægt	29
Kontaktvoldtægt.....	29
Voldtægt begås oftest af én, som kvinden kender	29
Ikke fundne gerningsmænd.....	30
Formodet gerningsmand fundet, men sigtelse ikke rejst.....	30
Sigtelse af formodet gerningsmand	31
Sigtelse: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter	31
Sager sluttet uden retssag.....	32
De udenretslige afgørelser	32
Sager med sigtelser sluttet uden retssag:	
Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter.....	35
Påstand mod påstand i kontakt- og partnersager.....	34
Eksempler på sager.....	37
Klager til Statsadvokaten over sluttede sager.....	40
Tiltale – voldtægtssager for retten.....	41

Tiltale: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	41
Frifindelse	42
Frifindelse: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	42
Domfældelser	43
Domfældelser: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	43
Høj domfældelsesrate, når sagerne er for retten	43
Dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt	44
Domfældelsesrate: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	44
Kontaktvoldtægter får domme i 'mildere' kategori	45
Typer af dom	45
Typer af dom: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	46
Del III.....	49
Andre parametre med indflydelse på retssystemets vurdering af sagerne.....	49
Bistandsadvokat	50
Flere domme, når kvinden har fået en bistandsadvokat	51
Skader	53
Fysiske skader: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	53
Fysiske skader: Betydning for, hvor langt sagen kommer i retssystemet	54
Fysiske skader og betydning for retsprocessen: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager.....	56
Eksempler på sager.....	58
Eksempler på sager.....	59
Fysiske skaders betydning for domfældelse	61
Modstand	62
Modstand: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager	62
Modstand: Betydning for om sagen kommer for retten.....	63
Eksempler på sager.....	63
Modstand: Forskellige former for modstand og betydning for rejsen gennem retssystemet	64

Tid fra gerningstidspunkt til anmeldelse	67
Anmeldelsestidspunkts påvirkning af sigtelse / tiltale	68
Anmeldelsestidspunkt	68
Uddrag fra Laudrup & Rahbæk 2006: pp. 81.....	68
Eksempler på sager.....	70
Eksempler på dom trods sen anmeldelse og eksempler på begrundelser for påtaleundladelse, med vægt på sen anmeldelse (sager sluttet på 721, stk. 1, nr. 2 – 'bevisets stilling').	70
Anmeldelsestidspunktets påvirkning af domfældelse	71
Alkoholindtag	72
Mandens alkoholpåvirkning	72
Kvindens alkoholpåvirkning.....	73
Referencer	73
De 5 øvrige delrapporter i serien 'Voldtægt, der anmeldes':	73

Figurer

1. Figur 1 - Udskillellesproces for anmeldte voldtægtssager i retssystemet..... 17
2. Figur 2 – Overordnet udskillellesproces i retssystemet for anmeldelser 2000-2002 19

Tabeller

1. Tabel 1 – Overordnet udskillellesproces for voldtægtsanmeldelser i retssystemet 19
2. Detaljeret udskillellesproces for voldtægtsanmeldelser i retssystemet..... 20
3. Anmeldelser fordelt på kvindens relation til formodet gerningsmand 29
4. Sigtelser i alt set i forhold til samlet antal anmeldelser 31
5. Sigtelsesgrad for sager, hvor formodet gerningsmand er fundet, fordelt på kvindens relation til formodet gerningsmand 31
6. Undladelse af påtale (sagen rejses ikke ved retten) samt begrundelser for undladelse af påtale 33
7. Sager med sigtelse sluttet uden retssag (påtale undladt) set i forhold til samlet antal sigtelser og kvindens relation til formodet gerningsmand 35
8. Tiltale set i forhold til anmeldelser og i forhold til sigtelse 41
9. Tiltale i forhold til sigtelser – kvindens relation til formodet gerningsmand 41
10. Frifindelse set i forhold til samlet antal tiltale/sager for retten 42
11. Domfældelser i forhold til antal anmeldelser 43
12. Domfældelser og domfældelsesrate (domfældelser i forhold til antal tiltale) 45
13. Typer dom i forhold til tiltale for hhv. overfalds-, kontakt- og partnersager 46

14. Beskikkelse af bistandsadvokat.....	51
15. Beskikkelse af bistandsadvokat – betydning for domfældelsesraten.....	52
16. Påviste skader fordelt på relation til gerningsmand.....	54
17. Antal skader i sager med sigtelser og tiltale.....	55
18. Skaders påvirkning på raten for om sagerne sluttes eller ender med tiltale/retsag.	55
19. Skaders påvirkning på raten for om sagerne sluttes eller ender med tiltale/retsag.	57
20. Skaders påvirkning på domfældelse set i forhold til anmeldelser	61
21. Skader og typer af dom set i forhold til antal tiltalte	61
22. Sager sluttet uden retssag eller tiltale rejst – set i forhold til samlet antal sigtelser	64
23. Kvindens modstands påvirkning af domfældelsesraten (dom/tiltale)	65
24. Kvindens modstands påvirkning af domfældelsesraten (dom/tiltale) – detaljeret opdeling.....	66
25. Tid fra gerningstidspunkt til anmeldelse fordelt på relation til formodet gerningsmand.....	67
26. Sigtelser og tiltale set i forhold til anmeldelsestidspunktet	69
27. Domfældelsesrate (dom i forhold til tiltalte) set i forhold til anmeldelsestidspunkt	71
28. Den formodede gerningsmands alkoholpåvirkning – ifølge ham selv	72
29. Kvindens alkoholpåvirkning – ifølge hende selv	73

Forord

De sidste 25 år har i gennemsnit omkring 500 kvinder årligt anmeldt til politiet, at de er blevet udsat for voldtægt eller forsøg herpå. Voldtægt er et af de mest alvorlige overgreb, et menneske kan foretage sig over for et andet menneske, og det er derfor af yderste vigtighed, at der gøres, hvad der er muligt for at forebygge og mindske antallet af sådanne overgreb. Det er endvidere af stor betydning, at de, der alligevel udsættes, får den bedst mulige behandling af deres omgivelser. Dette bør være en ret i sig selv, men det er jo også helt afgørende for at bidrage til at mindske de ofte voldsomme skadevirkninger af overgrebet. Det er ikke mindst vigtigt, at kvinderne behandles optimalt af og i retssystemet.

Det er vor opfattelse, at en af grundene til, at forebyggelsen kunne være bedre, end den er, og at kvinderne ikke altid behandles optimalt i retssystemet mv., er manglende viden. Det er ikke den eneste grund – men det er én af grundene.

Det er baggrunden for, at der er gennemført en undersøgelse af kvinder, der anmelder voldtægt. Undersøgelsen vedrører de politianmeldte voldtægter i perioden 2000 til 2002. En tilsvarende undersøgelse er tidligere gennemført vedrørende perioden 1990 til 1992, hvorfor det også er muligt at give et bidrag til beskrivelse og forståelse af, hvordan de politianmeldte voldtægter har udviklet sig.

Den nyeste undersøgelse belyser langt flere aspekter ved de politianmeldte voldtægter end den tidligere, og den repræsenterer utvivlsomt den mest omfattende undersøgelse på dette område, der hidtil er gennemført i Danmark. Undersøgelsen er blevet til i et unikt tværfagligt samarbejde, hvor bl.a. jura, samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab har været repræsenteret, og hvor der har deltaget såvel praktikere som forskere. Det Kriminalpræventive Råd, Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet, Statens Institut for Folkesundhed, Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet og Rigspolitiet har samarbejdet om gennemførelse af denne undersøgelse. OAK Foundation, Justitsministeriets Forskningspulje, Det Kriminalpræventive Råd, Egmont Fonden og Aase og Ejnar Danielsens Fond har gjort undersøgelsen mulig. Vi er overordentlig taknemmelige for den betydelige og velvillige støtte, der er ydet undersøgelsen.

Mange andre har bidraget, ikke mindst ansatte fra og på de ovennævnte institutioner. Særlig tak til de tre, der har taget et medansvar i projektets styregruppe sammen med forordets underskrivere: Charlotte Mathiesen Bech, Merete Djurhuus og Jørgen Abildgaard. Det var sidstnævnte,

der havde hovedansvaret for undersøgelsen vedrørende 1990-92, og Jørgen Abildgaard har været af uvurderlig betydning for gennemførelse af det aktuelle projekt i alle dets faser. At det i undersøgelsen blev muligt at få tilgang til og at opspore hele 98 pct. af alle sager er i høj grad daværende formand for Politimesterforeningen, Poul Bjørnholdt Løhdes fortjeneste. Jesper Søholm har varetaget det komplicerede it-arbejde med opbygning af et elektronisk kodeskema. Selve den meget omfattende kodning er blevet foretaget af Maj-Britt Elise Martinussen med bistand fra Tine Søberg, Priscilla Sant Anna Gravesen, Anette Peitersen og Morten Haagensen.

Afrapporteringen af undersøgelsen sker i form af en række delrapporter. Rapporterne offentliggøres ligesom nærværende publikation på Det Kriminalpræventive Råds hjemmeside, men vil siden, evt. i en reduceret og/eller revideret form, blive samlet i en trykt publikation, som til den tid vil kunne erhverves ved henvendelse til Det Kriminalpræventive Råd.

Hidtil er der udkommet følgende delrapporter:

- Del I: Undersøgelsens fokus, metode og grundmateriale
- Del II: Falske anmeldelser af voldtægt
- Del III: Udviklingen i voldtægter
- Del IV: Mændene
- Del V: Kvinder der anmeldte voldtægt eller forsøg på voldtægt

København, 2010

Professor, dr.jur. Flemming Balvig,
Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Seniorforsker Bjarne Laursen,
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Informationsmedarbejder Karin Sten Madsen,
Center for Seksuelle Overgreb, Rigshospitalet

Cand.jur. Maj-Britt Elise Martinussen

Forhenværende overlæge Katrine Sidenius,
Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet

Cand.scient.pol., seniorrådgiver Camilla Laudrup
Rostra Kommunikation & Research A/S

Del I

Resumé og hovedkonklusioner

Denne rapport analyserer voldtægtsanmeldelsers rejse gennem retssystemet i Danmark. Rapporten giver et overblik over, hvor langt i retssystemet voldtægtsanmeldelser kommer og ser samtidig på udvalgte betydningssammenhænge for denne retlige 'udskillellesproces'.

De parametre, som undersøges, er: Betydning af mandens og kvindens relation (overfalds-, kontakt-, eller partnervoldtægt), betydningen af kvindens modstand og fysiske skader på kvinden, betydningen af hvor hurtigt, voldtægten er anmeldt og betydningen af indtagelse af alkohol for både kvinde og mand. Derudover undersøges, hvorvidt beskikkelse af bistandsadvokater til den forurettede kvinde har betydning for sagens udfald, og hvorvidt klager til Statsadvokaten over anklagemyndighedens afgørelser om påtaleundladelse, dvs. at slutte sagerne og dermed undlade at rejse sagen ved retten, påvirker sagens resultat.

Den overordnede retlige udskillellesproces

Den retlige udskillellesproces for anmeldelser af voldtægt og voldtægtsforsøg ser helt overordnet således ud:

- I 28 % af de anmeldte sager finder politiet *ikke* en formodet gerningsmand, og sagerne kommer derfor ikke videre i retssystemet.
- 32 % af sagerne bliver sluttet udenretsligt med 'undladelse af påtale' og kommer ikke for en domstol.
- 30 % af sagerne kommer for en domstol.
- Restgruppen af sager (10 %) bliver sluttet uden sigtelse af manden, heraf sluttes en femtedel, fordi den formodede gerningsmand er under den kriminelle lavalder.
- 7 ud af 10 anmeldelser af voldtægt fører således ikke til en retssag.
- Knap hver femte (19 %) anmeldelse ender med en dom for voldtægt.

Voldtægter, der bliver anmeldt

I den treårige periode anmeldes 1264 voldtægter eller forsøg på voldtægt. Dvs. i gennemsnit 421 anmeldelser om året.

Voldtægter, der ikke bliver anmeldt

- Det faktiske antal kvinder, der i løbet af et år udsættes for voldtægt, er ifølge den seneste voldsofferundersøgelse i størrelsesordenen 2000.
- Omkring 3 ud af 4 voldtægter anmeldes aldrig til politiet.

Henvendelser til politiet, der ikke registreres som anmeldelse

En række henvendelser fra kvinder til politiet om oplevede seksuelle overgreb bliver aldrig optaget som egentlige anmeldelser for voldtægt, og indgår derfor heller ikke i datamaterialet. Nogle sager bliver således registreret som 'undersøgelsessager om sædelighedsforbrydelser', men bliver aldrig konverteret til en egentlig anmeldelse for voldtægt.

Falske anmeldelser

For at give et billede af den retlige udskillellesproces for voldtægtssager, helt uden den 'støj' som de falske anmeldelser tenderer at give det samlede billede for retsprocessen for voldtægtssager i Danmark, har vi i nærværende analyse valgt at sortere en bredt defineret gruppe af sager om 'falske anmeldelser' helt fra i datamaterialet (jf. afsnit 'Falske anmeldelser – sorteret fra i analysen').

Uopklarede sager

Politiet finder i 28 % af sagerne *ikke* en formodet gerningsmand, og sagerne kommer derfor ikke videre i retssystemet.

Opklarede sager – ikke for retten

- I 6 ud af 10 sager finder og sigter politiet en formodet gerningsmand. Men af disse sager ender over halvdelen (52 %) med, at anklagemyndigheden vurderer, at sagen ikke vil kunne holde i retten. Sagerne ender med påtaleopgivelse, hvilket betyder, at der ikke rejses tiltale. Det er på dette stadie i retsprocessen, at langt de fleste sager (408 sager) ender, svarende til 32 % af alle anmeldelser.
- Begrundelsen for at slutte sager uden en retssag er i langt de fleste tilfælde (382 sager) 'bevisets stilling'.
- Sammenlignet med andre typer kriminalitet har voldtægt en væsentlig højere rate af påtaleopgivelse, altså sager, der ikke kommer for retten.

- Når anklagemyndigheden træffer beslutning om ikke at rejse tiltale, kan man klage over afgørelsen til statsadvokaten. Færre end 10 % af sådanne klager, ender med medhold i klagen.

Opklarede sager – for retten

- Knap hver femte voldtægtsanmeldelse (19 %) ender med en dom for voldtægt, 6 % ender med en dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt og 2 % ender med en dom for 'andet'. 4 % af sagerne ender med frifindelse.
- Blandt de voldtægtssager, der er nået hele vejen til domstolen (30 % af samtlige anmeldelser), ender knap 9 ud af 10 (86 %) med en form for domfældelse, mens 13 % ender med frifindelse.
- Halvdelen af domfældelserne for voldtægt, ender med strengeste form for sanktioner, hhv. ubetinget fængsel eller behandlingsdom.

Overfalds-, kontakt-, og partnervoldtægtssager

- Kvinden og den formodede gerningsmand kender hinanden i forvejen i 64 % af voldtægtssagerne. Næsten halvdelen (48 %) af samtlige anmeldelser drejer sig således om såkaldte 'kontaktvoldtægter', hvor parterne har et vist kendskab til hinanden, mens 17 % er partnervoldtægtssager, hvor kvinden og manden er partnere eller eksparnere. 36 % af anmeldelserne er overfaldsvoldtægter, hvor kvinden og manden ikke kender hinanden i forvejen.
- Overfaldsvoldtægt er defineret som sager, hvor der ikke har været samvær eller bekendtskab af betydning mellem parterne forud for voldtægten. Partnervoldtægter omfatter voldtægter, hvor manden er en nuværende eller tidligere kæreste/samlever/ægtefælle. Kontaktvoldtægter er negativt defineret ved, at det ikke er overfaldsvoldtægter og ej heller partnervoldtægter. Det dækker over en stor mangfoldighed af forskellige relationer mellem kvinden og manden. Manden kan være hendes far, onkel eller et andet familiemedlem. Han kan være hendes kollega, ven eller et kortvarigt værtshusbekendtskab.
- Der er væsentlig forskel mellem de tre former for voldtægtssagers rejse gennem retssystemet. Hvis man ser retssystemets behandling af voldtægtsanmeldelser som en slags retlig udskillesproces, kan man konkludere, at hvis en kvinde anmelder en voldtægt, hvor hun kender den formodede gerningsmand på forhånd (enten kontakt- og partnervoldtægtssager), så vil disse sager i højere grad blive 'sorteret hurtigere fra' igennem det juridiske system end, hvis kvinden anmelder en voldtægt, som er begået af en mand, hun ikke kender. Der er en klar tendens, der vi-

ser, at overfaldsvoldtægter både kommer længere i retssystemet og ender med de strengeste sanktioner.

- Overfaldssagerne har en væsentlig større mulighed for at ende med retssag end de to andre kategorier af voldtægtssager. Mens 63 % af overfaldsvoldtægtssagerne, hvor politiet har sigtet en formodet gerningsmand, kommer for retten, så kommer blot 42 % af kontaktvoldtægtssagerne med sigtelse for retten. 54 % af de tilsvarende partnersager kommer for retten.
- Domfældelsesraten (antal domme i forhold til antal tiltaler) viser en tendens til at være størst for overfaldsvoldtægter. Mens 87 % af overfaldsvoldtægterne, der er kommet for retten, ender med dom for enten voldtægt eller en anden sædelighedsforbrydelse, så er raten 81 % for kontaktvoldtægtssager og 70 % for partner-voldtægter.
- Der er en tendens til, at flere kontaktvoldtægtssager end de øvrige kategorier ender med en dom for 'andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt'. Der er samtidig tendens til, at overfaldsvoldtægter i højere grad ender med domfældelse for egentlig voldtægt – og ikke for anden sædelighedsforbrydelse.

Øvrige parametre med indflydelse på retsprocessen

Bistandsadvokat

- I Danmark har forurettede, der har været udsat for voldtægt, siden 1987 haft ret til at få beskikket en bistandsadvokat. Mindre end 3 % af kvinderne fik en bistandsadvokat under første politiafhøring. 54 % fik en bistandsadvokat senere i forløbet (tallet inkluderer de, der fik bistandsadvokat ved første afhøring), mens 46 % af kvinderne aldrig har fået en bistandsadvokat.
- Domfældelsesraten (dom i forhold til tiltale) fordobles i de tilfælde, kvinden har fået beskikket en bistandsadvokat.

Fysiske skader på kvinden

- Langt de fleste kvinder, der anmelder voldtægt har fysiske skader. Blandt de anmeldte voldtægtssager, hvor politiet har fundet og sigtet en formodet gerningsmand, har 60 % af kvinderne fysiske skader, 28 % har ikke fysiske skader og 12 % af sagerne er uoplyst hvad dette angår.
- I de sager, der handler om partnervoldtægt, har kvinderne oftere fysiske skader, end kvinder, der anmelder overfalds- eller kontaktvoldtægter.
- Flere end 6 ud af 10 *anmeldelser* af voldtægt, hvor kvinden har fysiske skader, ender med *ikke* at komme for en domstol.

- Når politiet har sigtet en gerningsmand i en sag, hvor der er fysiske skader på kvinden, bliver sagen sluttet uden retssag af anklagemyndigheden i knap halvdelen af sagerne (46 %). De fleste af disse sager (200 ud af 217 henlagte sager med fysiske skader på kvinden) bliver sluttet på 'bevisets stilling'.
- Én partnersag bliver sluttet uden retssag (påtale undladt) på 'bevisets stilling' trods livsfare for kvinden.
- 1 ud af 4 anmeldte sager med fysiske skader på kvinden (24 %) ender med en dom for voldtægt.

Modstand

- Kvinden har gjort aktiv modstand i 84 % af sagerne (overtalelse, skrig, råb, løb, fysisk modstand), passiv modstand (gråd) i knap 2 % af sagerne, mens kvinden i 14 % ikke har gjort modstand.
- Der er en tendens til, at kvindens modstand forøger chancen for en retssag. Skrig er en af de modstandsformer, der 'fører til' flest retssager, mens gråd (passiv modstand) kun i godt 4 ud 10 tilfælde 'fører til' retssager, når man ser på samtlige sager med sigtelser og udelukkende fokuserer på 'modstand' som parameter i efterforskningen.

Hurtig anmeldelse

- Langt de fleste kvinder anmelder inden for 24 timer. 785 anmeldelser ud af 1264, dvs. 62 % af anmeldelserne sker mindre end 24 timer efter overgrebet. 302 anmeldelser, dvs. 24 %, sker først i perioden 1 til 30 døgn efter overgrebet, mens 143 anmeldelser, 11 %, sker mere end en måned efter overgrebet. Øvrige sager er 'uoplyst'.
- Sager, der bliver anmeldt inden for 3 timer fører i højere grad til tiltale end sager, der ikke er anmeldt med det samme. For de sager, der bliver udvalgt til at komme for en domstol, har det til gengæld ikke umiddelbart nogen entydig påvirkning af domfældelsesraten, hvor lang tid, der er gået fra gerningstidspunkt til anmeldelse.

Alkohol

- Der er en tendens til, at sager, hvor enten kvinden eller manden (eller begge) er alkoholpåvirkede, i højere grad bliver sluttet uden retssag end sager uden oplyst alkoholpåvirkning.

Indledning

Denne delrapport er en analyse af den retlige selektionsproces for anmeldte voldtægtssager for årene 2000, 2001 og 2002. Rapporten giver et overblik over voldtægtsanmeldelsers 'rejse' gennem retssystemet i Danmark.

Delrapporten tager sit udgangspunkt i det omfattende kvantitative datamateriale fra undersøgelsesperiodens tre år. Derudover anvendes sagsresuméer af samtlige politirapporter, udarbejdet i forbindelse med kodningen af datamaterialet.¹

Ud fra dette datamateriale analyseres den retlige selektionsproces for det samlede antal voldtægtsanmeldelser for perioden. Rapporten beskriver og analyserer således, hvad der sker med anmeldte voldtægtssager i retssystemet i den pågældende periode. Rapporten undersøger overordnet hvor langt i retssystemet anmeldelser af voldtægt og voldtægtsforsøg kommer. I mange tilfælde finder politiet ikke en formodet gerningsmand, og sagerne forbliver uopklarede. Anmeldelsens rejse gennem retssystemet slutter således allerede her. For den store pulje af anmeldelser, hvor politiet finder og sigter en formodet gerningsmand, er rejsen gennem retssystemet meget varierende. Men størstedelen af sagerne slutter på dette stadie med en såkaldt udenretslig afgørelse, hvor anklagemyndigheden vælger ikke at føre sagen for retten. Resten af sagerne kommer hele vejen igennem retssystemet og bliver til en rets sag. De fleste af disse sager ender med domfældelse og nogle sager ender med frifindelse.²

Rapporten beskriver og analyserer udvalgte betydningssammenhænge for denne retlige udskillellesproces. Det primære fokus er på sammenligning af partner-, overfalds- og kontaktvoldtægter: Er der signifikante forskelle på, hvad der sker med voldtægtsanmeldelserne i retssystemet afhængigt af, om den forurettede kvinde og den formodede gerningsmand kender hinanden i forvejen eller ej – og i givet fald, hvori består disse forskelle?

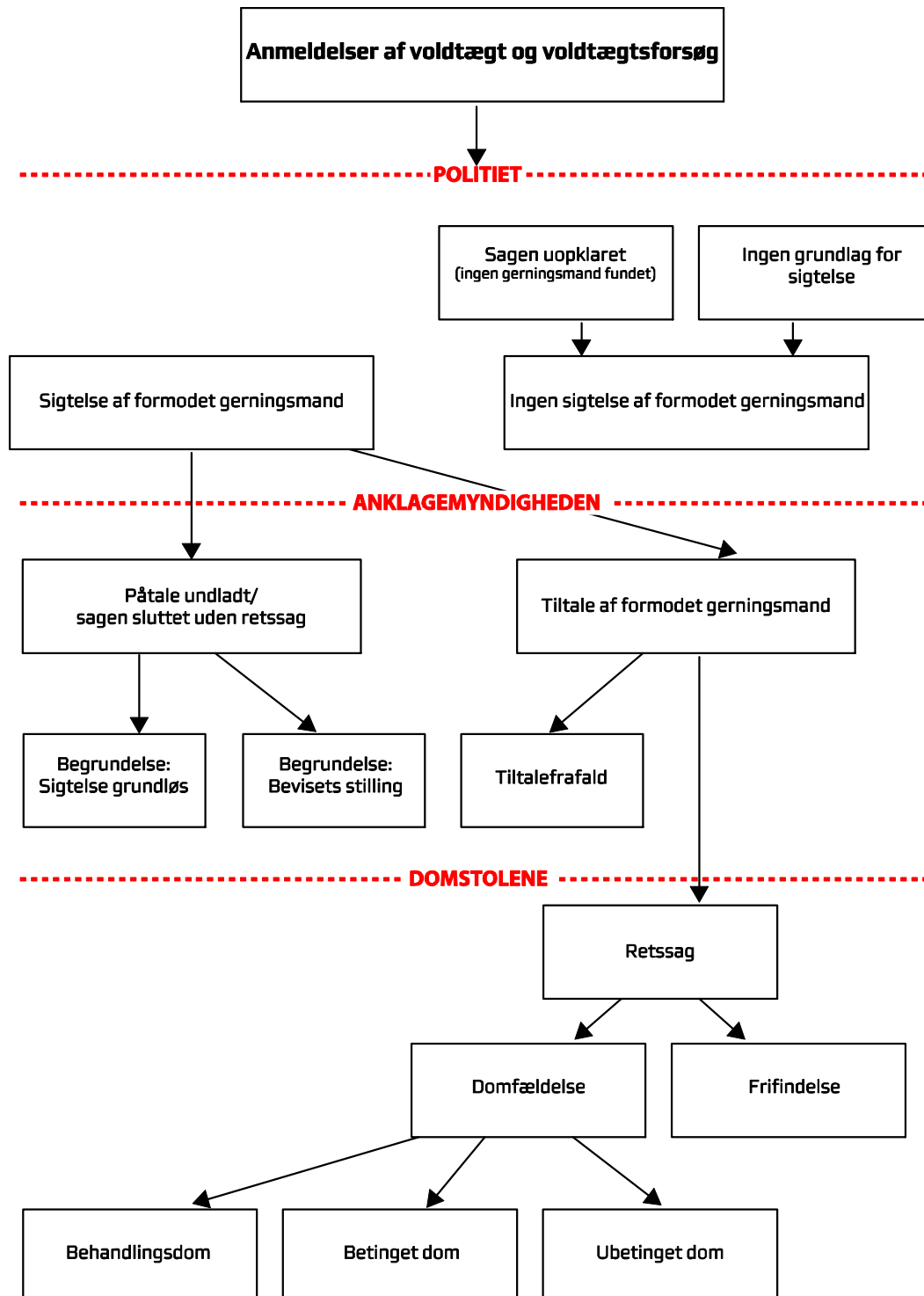
¹ For yderligere detaljeret beskrivelse af metode og kodning, se 'Voldtægt der anmeldes I' samt 'Voldtægt der anmeldes – bilag til delrapport I'. Nærværende delrapport beskriver og analyserer tendenser i udvalgte betydningssammenhænge baseret på frekvenstabeller og krydstabuleringer samt illustrerende cases. Desuden baserer analysen sig også på andre forskningsresultater, herunder "Var det voldtægt – en undersøgelse af menneskerettigheder og voldtægtssager i Danmark" (Laudrup & Rahbæk 2006), som er en analyse baseret på undersøgelse af politijournaler om voldtægtssager i fire sjællandske politikredse samt interviews med en lang række anklagere, politifolk, bistandsadvokater og menneskerettighedsekspertter. Rapporten sætter fokus på de barrierer i det danske retssystem, der gør det vanskeligt at få voldtægtssager for retten.

² Denne rapport undersøger ikke, hvor mange sager der bliver anket til en højere retsinstans, men medregner kun den endelige afgørelse ved højeste instans. Rapporten undersøger heller ikke forskelle i straffniveau, se 'Voldtægt der anmeldes I'.

Derudover er de parametre, som vi ser på er: Betydning af kvindens modstand, betydningen af fysiske skader på kvinden, betydningen af hvor hurtigt, voldtægten er anmeldt og betydningen af indtagelse af alkohol (for hhv. kvinde og mand). Derudover undersøges, hvorvidt beskikkelse af bistandsadvokater til den forurettede kvinde har betydning for sagens udfald, og hvorvidt klager til Statsadvokaten over anklagemyndighedens afgørelser om påtaleundladelse, dvs. at slutte sagerne uden retssag, påvirker sagens resultat.

Figur 1. Udskilleelsesproces for anmeldte voldtægtssager i retssystemet

Del II

Retssystemets udskilleelsesproces for anmeldte voldtægter

30 % af alle voldtægtsanmeldelser kommer for retten. Mindre end hver femte voldtægtsanmeldelse ender med en dom for voldtægt.

Denne rapport undersøger 1264 anmeldelser af voldtægt og forsøg på voldtægt for årene 2000, 2001 og 2002 – og disse sagers rejse gennem retssystemet. I dette datamateriale er de sager, hvor en kvinde er blevet sigtet for falsk anmeldelse eller har indrømmet falsk anmeldelse, sorteret fra, for at give et billede af den retlige udskilleelsesproces for voldtægtssager, helt uden den 'støj' som falske anmeldelser tenderer at give det samlede billede for retsprocessen for voldtægtssager i Danmark. (Se afsnit 'Falske anmeldelser – sorteret fra i analysen').³

Overordnet kan man beskrive voldtægtsanmeldelsernes rejse gennem retssystemet som en slags udskilleelsesproces. I mere end hver fjerde sag (28 %) finder politiet *ikke* en formodet gerningsmand, og sagerne kommer derfor ikke videre i retssystemet. Derfor ser nærværende analyse primært på de voldtægtssager, hvor politiet har fundet og sigtet en formodet gerningsmand, selv om de mange uopklarede sager i sig selv er et tankevækkende faktum i forhold til myndighedernes behandling af voldtægtsanmeldelser.

Blandt de 72 % af sagerne, hvor politiet finder en formodet gerningsmand slutter 10 % af sagerne uden sigtelse, heraf 2 % fordi den formodede gerningsmand er under den kriminelle lavalder og dermed ikke kan strafforfølges i det retslige system.

Politiet vælger i alt at sigte en formodet gerningsmand i knap 63 % af voldtægtsanmeldelserne. Det er dog langt fra alle disse sager, der ender med en retssag. Langt de fleste sager bliver sorteret fra, efter politiet har sigtet en formodet gerningsmand – når anklagemyndigheden skal vurdere, om sagen kan holde i retten. Af samtlige anmeldte sager ender 32 % således med, at sagerne trods sigtelse af en formodet gerningsmand, ikke kommer for en domstol.

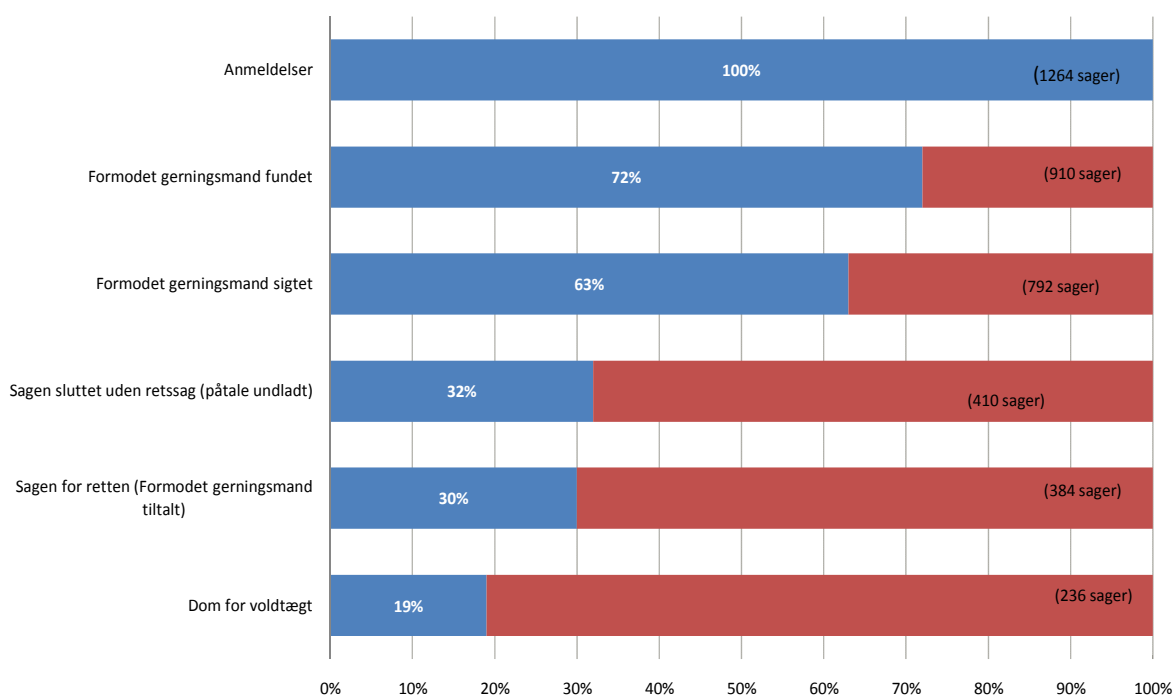
³ Det skal her nævnes, at sager med flere formodede gerningsmænd, de såkaldte gruppevoldtægter, i denne rapport ikke analyseres særskilt. I nærværende rapport vil afgørelsen af en voldtægtssag blive defineret ud fra den mest vidtgående sanktion, dvs. at hvis den ene formodede gerningsmand i en gruppevoldtægtssag er blevet frikendt, og den anden formodede gerningsmand i samme sag er blevet dømt, så analyseres sagen ud fra sidstnævnte. For yderligere beskrivelse af definitioner og detaljeret beskrivelse af kodningen af datamaterialet, se 'Voldtægt der anmeldes I'.

30 % af samtlige anmeldte sager kommer for en domstol. Mindre end hver femte, 19 %, af anmeldelserne ender med en dom for voldtægt, 6 % ender med en dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt og 2 % ender med en dom for 'andet'. 4 % af sagerne ender med frifindelse.

Tabel 1. Overordnet udskilleelsesproces for voldtægtsanmeldelser i retssystemet 2000-2002⁴

	% set i forhold til samlet antal anmeldelser
Formodet gerningsmand ikke fundet	28 %
Formodet gerningsmand fundet	72 %
Formodet gerningsmand fundet og sigtet	63 %

Figur 2. Overordnet udskilleelsesproces i retssystemet for anmeldelser 2000-2002

Tabel 2. Detaljeret udskillelsesproces for voldtægtsanmeldelser i retssystemet 2000-2002⁵

	Antal sager	% set i forhold til samlet antal anmeldelser
Anmeldelse	1264	100 %
Formodet gerningsmand ikke fundet	354	28 %
Formodet gerningsmand fundet	910	72 %
Mindreårig gerningsmand	20	2 %
Formodet gerningsmand fundet, ikke sigtet	98	8 %
Formodet gerningsmand sigtet	792	63 %
Sagen sluttet uden retssag (påtale undladt)	410	32 %
Tiltalefracfald	2	0,2 %
Retssag (formodet gerningsmand tiltalt)	384	30 %
Sag uafsluttet	3	0,2 %
Frifindelse	50	4 %
Dom for andet	26	2 %
Dom for anden sædelighedsforbrydelse	69	6 %
Dom for voldtægt	236	19 %

Denne rapport analyserer hvert af disse 'nedslagspunkter' i udskillelsesprocessen; anmeldelse, ikke fundne gerningsmænd, fundne gerningsmand uden sigtelse, sigtelse af formodet gerningsmand, sagen sluttet uden retssag (påtale undladt), tiltale, domfældelse, frifindelse. Derudover indleder vi med en vurdering af det såkaldte mørketal vedrørende anmeldelser af voldtægter.

⁵ Fratrullet sager vedr. falsk anmeldelse (jf. afsnit 'Falske anmeldelser – sorteret fra i analysen).

Mørketal – voldtægt, der ikke anmeldes

Omkring 3 ud af 4 voldtægter anmeldes ikke til politiet. Desuden bliver nogle overgreb anmeldt, men bliver af politiet ikke registreret som egentlig anmeldelse.

Omkring 3 ud af 4 voldtægter anmeldes aldrig til politiet. Det betyder, at det faktiske antal kvinder, der i løbet af et år udsættes for voldtægt, skulle være i størrelsesordenen et par tusinde. Disse beregninger baserer sig på såkaldte voldsofferundersøgelser, hvor et tilsigtet repræsentativt udsnit af den kvindelige del af befolkningen bl.a. udspørges om, hvorvidt de har været udsat for voldtægt. Resultatet af sådanne undersøgelser er behæftet med betydelig usikkerhed, herunder at ikke alle faktiske ofre blandt de interviewede fortæller herom, når de udspørges, og at ikke alle, der siger, de har været udsat, har været udsat for handlinger, der svarer til den juridiske definition af voldtægt, (Balvig & Kyvsgaard, 2010).

Der kan være mange grunde til, at en voldtægt ikke anmeldes. Af den i skrivende stund senest offentliggjorte voldsofferundersøgelse, som vedrører interviews foretaget i 2008 og 2009, angav de kvinder, der ikke havde anmeldt det "tvangssamleje" – forsøg eller fuldbyrdet – de havde oplevet sig udsat for inden for de seneste 5 år forud for udspørgnings-tidspunktet, følgende hovedgrunde hertil (Balvig & Kyvsgaard, 2010):

- 15 % fordi det var en kæreste eller ven, eller det kunne gå ud over børn
- 28 % fordi de var bange eller i panik
- 12 % fordi de følte skyld/skam eller mente de selv havde lagt op til det
- 20 % fordi de ikke mente der var grund til det eller at der ikke var sket noget kriminelt
- 9 % fordi de ikke troede det ville hjælpe eller ikke havde lyst
- 5 % anden grund
- 12 % ved ikke
- 101 % I ALT

At mange kvinder ikke har anmeldt tvangssamlejet til politiet betyder dog ikke, at disse kvinder ikke har talt med nogen om hændelsen. Kun i ganske få tilfælde har kvinden ikke talt med nogen som helst om hændelsen. Ifølge undersøgelsen har de fleste kvinder, 67 procent, talt med deres familie om 'tvangssamlejet', ligesom de fleste, 76 procent, har talt med venner og bekendte om det. I nogle tilfælde har kvinden også talt med nogen på sin arbejdsplads om hændelsen. Det drejer sig om en fjerdedel af kvinderne. Sammenholdes dette med tidligere undersøgel-

ser, tyder det på, at det er blevet mere almindeligt, at kvinder taler med andre om hændelsen, (Ibid.).

Blandt de kvinder, der har været udsat for overgreb, og som *ikke* anmelder det, er der også et væsentligt antal, der henvender sig til et af landets centre for voldtægtsofre og seksuelle overgreb, (Se Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet, 2002 og 2004). Eksempelvis modtager Center for seksuelle overgreb på Rigshospitalet hvert år omkring 250 - 300 personer udsat for seksuelle overgreb, hvoraf 25-30 % vælger *ikke* at politianmelde, (Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet, 2002 og 2004).

Centret har i 2002 foretaget en undersøgelse af unkladelse af anmeldelse ud fra dataregistreret for 406 kvinder, der blev voldtaget eller forsøgt voldtaget i 2001 og 2002, samt interviews (Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet, årsrapport 2002).

Hovedtendenserne i det samlede materiale er:

- Der er en tendens til at helt unge under 15 år og ældre kvinder over 50 år oftere anmelder
- Overfaldsvoldtægter anmeldes hyppigere end kontakt- og par/bekendtskabsvoldtægter
- Voldtægter eller voldtægtsforsøg hvor kvinden samtidig har været udsat for vold og er påført fysiske skader anmeldes oftere
- Kvinder med gynækologiske skader efter voldtægten anmelder lidt hyppigere end kvinder uden fysiske skader på og i kønsdelene
- Anmeldeshyppigheden er uafhængig af om det var en voldtægt eller et voldtægtsforsøg
- Anmeldeshyppigheden er uafhængig af hvor mange der deltog i overgrebet
- Anmeldeshyppigheden er uafhængig af om kvinden har indtaget alkohol i timerne inden overgrebet
- Kvinder opgiver en bred vifte af forhold som begrundelse for at undlade at anmelde.

Undersøgelsen indeholder samtidig en analyse foretaget af psykolog, Annalise Rust, af årsager til, at man ikke ønsker at anmelde et seksuelt overgreb.

De hyppigst angivne begrundelser for unkladelse af anmeldelse er:

Gerningsmanden er en nær bekendt

Selv om hun føler sig ydmyget, svigtet og misbrugt af gerningsmanden, kan tanken om en mulig fængselsdom som konsekvens af en anmeldelse forekomme hende ubærlig. Hun kan have store skyldfølelser og bebrejde

sig selv at hun ikke har været i stand til at kunne forudse overgrebet. Hun har stølet på gerningsmanden og troet at han var helt klar over, at hun ikke ønskede en seksuel kontakt. Hun kan blive usikker på de signaler hun selv har udsendt. Hun kan være bange for repressalier fra gerningsmanden, fordi han kender hende og ved hvor hun bor.

Usikkerhed i forhold til hændelsesforløbet

Den næsthøypigste årsag kvinderne angav for ikke at anmelde var at de ikke huskede præcist hvad, der var sket. Dette kan skyldes, at kvinden før overgrebet har indtaget narkotiske stoffer eller alkohol, eller på grund af overvældende angst som et forsvar har skubbet hele eller dele af hændelsesforløbet ud af bevidstheden.

Frygt for repressalier

Frygten synes at være størst, når kvinden har kendskab til gerningsmanden og/eller hans omgangskreds på forhånd.

Oplevelse af egen skyld

Hvis kvinden har oplevet at hun ikke var i stand til at forsvare sig under overgrebet, kan hun efterfølgende være fyldt med selvbeprejdelse og skyldfølelse over, at hun ikke har kunnet forhindre, at det skete.

Negativ opfattelse af politiet

Nogle kvinder har tidligere haft dårlige erfaringer i mødet med politiet. De er bange for ikke at blive troet og frygter at politiet vil give dem skylden for voldtægten. Mange kvinder angiver, at de er bekendt med at politiafhøring og retsforløb kan være overordentligt belastende at skulle igennem, når man i forvejen er svært traumatiseret af overgrebet.

Manglende overskud

Det kan forekomme uoverskueligt at skulle igennem et længerevarende retsligt forløb, samtidigt med at man kæmper for at genvinde den psykiske balance, så man kan fungere i sin hverdag.

Ønsket om at glemme

Nogle kvinder har angivet som årsag til at undlade anmeldelse, at de ikke ønsker at tænke på overgrebet og blive mindet om det.

Voldtægtsforsøg

I de tilfælde hvor voldtægten ikke fuldbyrdes, er den almindelige reaktion både hos kvinden selv og hos andre stor lettelse: "Der skete heldigvis ikke noget." (Center for Voldtægts ofre på Rigshospitalet, årsrapport 2002).

Undersøgelsessager – anmeldelser, der ikke bliver til anmeldelser

Blandt de oplevede overgreb, der *ikke* bliver optaget som anmeldelser af politiet, hører også et antal såkaldte 'undersøgelsessager', der aldrig bliver til en egentlig anmeldelse. En række anmeldelser om seksuelle overgreb bliver således indledningsvis og i mange tilfælde aldrig registreret af politiet med gerningskoden 72211 for voldtægt, når en kvinde henvender sig til politiet for at anmelde en voldtægt eller et voldtægtsforsøg. I stedet bliver sagerne registreret som 'undersøgelsessager om sædelighedsforbrydelser' og får undersøgelsesnummeret 83961.

Den overordnede grund til denne praksis er logistisk: Sagerne starter med et undersøgelsesnummer for så efterfølgende at blive omdømt til en egentlig anmeldelse, hvilket betegnes 'at få et skarpt nummer'. Det er en nemmere praksis og kræver mindre papirarbejde, end hvis sagen var startet med 'et skarpt nummer' som en egentlig anmeldelse, der siden skulle omdøbes.

En anden grund til, at ikke alle anmeldelser med det samme bliver registreret som en egentlig voldtægtsanmeldelse og 'får et skarpt nummer' er, at politiet vurderer, at der er 'så lidt hold i sagen' at den ikke kvalificerer sig til at blive registreret som et seksuelt overgreb, (Laudrup & Rahbæk, 2006; p. 63). Nogle undersøgelsessager forbliver i denne kategori, indtil de bliver afsluttet, mens andre siden bliver konverteret til en egentlig voldtægtssag.

Omfanget af denne praksis med undersøgelsessager kendes ikke, og der hersker formodentlig store praksisforskellige i de enkelte politikredse vedrørende undersøgelsessager.⁶

Falske anmeldelser – sorteret fra i analysen

Inden for alle former for kriminalitet findes falske anmeldelser, og inden for visse former for kriminalitet er omfanget formodentligt ganske betydeligt, fx tyveri og forsikringssvig. Men for voldtægt har falske anmeldelser i særlig høj grad både offentlighedens, mediernes og også retssystemets interesse.

I den offentlige debat om retssystemets behandling af voldtægtssager bliver eksistensen af falske anmeldelser for voldtægt ofte trukket frem, blandt andet i medierne, som indirekte argument for, at vores politi og

---

⁶ Denne rapport analyserer ikke disse undersøgelsessager. Det er ikke muligt ud fra denne undersøgelses datamateriale at skelne mellem, hvor mange af de registrerede undersøgelsessager om sædelighedsforbrydelser, der er blevet konverteret til en egentlig anmeldelse og hvor mange/hvilke, der ikke er.

retsvæsen ikke lader flere voldtægtsanmeldelser komme 'langt' i retssystemet. Årsagen til dette er, at det antydes, at der er tale om et stort antal falske anmeldelser. Blandt politifolk og repræsentanter for anklagemyndigheden er man desuden opmærksom på, at selve risikoen for, at politiet trækker en uskyldig mand igennem en hård proces, kan være med til at plante en skepsis hos nogle politifolk, som i værste fald kommer til at påvirke modtagelsen af de mange seriøse anmeldelser. (Laustrup & Rahbæk, 2006).

For at give et billede af den retslige udskillellesproces for voldtægtssager, helt uden den 'støj' som de falske anmeldelser tenderer at give det samlede billede for retsprocessen for voldtægtssager i Danmark, har vi i nærværende analyse valgt at sortere en bred gruppe af sager om 'falske anmeldelser' fra datamaterialet. Vi sorterer således ikke blot de i alt 32 sager over 3 år, hvor en kvinde er dømt for falsk anmeldelse fra. Vi sorterer samtlige sager fra, hvor en kvinde er blevet *sigtet* for 'falsk anmeldelse', samt de sager, hvor en kvinde har indrømmet, der er tale om falsk anmeldelse, men af forskellige grunde, fx vurderingen af hendes psykiske tilstand, eller fordi hun er under den kriminelle lavalder, ikke er blevet sigtet for falsk anmeldelse. Vi har således frasorteret i alt 100 sager. De 100 sager over 3 år svarer til 33 sager om året, eller ca. 7 % af samtlige voldtægtsanmeldelser.⁷ For detaljeret analyse af den brede definition af 'falske anmeldelser', (Jf. 'Voldtægt der anmeldes II').

Vores metodiske valg, hvor vi ikke blot sorterer de 32 sager fra, der er endt med en dom for falsk anmeldelse, men at vi også sorterer alle *sigtelser for falsk anmeldelse* og *'indrømmelser'* fra, kan selvfølgelig med rette kritiseres for at fjerne relevant datamateriale fra analysen, der sagtens kan være reelle, 'sande' anmeldelser. Særligt når man tager i betragtning, at det netop er retsprocessens udskillellesproces for anmeldelser, der er undersøgelsens fokus – og fordi nærværende undersøgelse netop viser, hvordan der kan være overordentligt langt fra en sigtelse af en formodet gerningsmand til en dom.

Vi har dog alligevel fundet det metodiske valg nødvendigt ud fra en pragmatisk betragtning om at fjerne al 'støj' fra undersøgelsen, så fokus *ikke* bliver på den generelle, ofte overskyggende debat om falske anmeldelser, men i stedet på retstilstanden generelt i Danmark i forhold til voldtægt.

---

⁷ Som konsekvens af falske anmeldelser blev 10-15 mænd om året sigtet for voldtægt i den 3-årige undersøgelsesperiode. Se 'Voldtægt der anmeldes II'.

Hvad er voldtægt?

Den juridiske definition af voldtægt finder man i Straffelovens kapitel 24, § 216, der siger:

”Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel

indtil 8 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder”.

Straffelovens kapitel 24, § 217 siger:

”Den, som skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, end vold eller trussel om vold, straffes med fængsel indtil 4 år.”

Denne undersøgelses materiale drejer sig om sager, der handler om §§ 216 og 217. Undersøgelsen undersøger både forsøg på voldtægt og fuldbyrdede tilfælde. Fuldbyrkelse defineres som indførelse af det mandlige kønsllem i kvindens skede.⁸

Det skal nævnes, at der foreligger en række mulige afgrænsninger mellem disse bestemmelser og andre bestemmelser i straffelovens kap 23 (Forbrydelser i familieforhold) og 24 (Forbrydelser mod kønssædeligheden). For yderligere definitioner, se 'Voldtægt der anmeldes I', pp. 7.

Overgrebet skal være med vilje

Selve grundvilkåret for, om en anmeldelse for voldtægt ender med en retssag er, at der skal være overvejende sandsynlighed for, at anklageren kan bevise, at manden med vold eller trusler tiltvinger sig sex – og at han rent faktisk vidste eller burde have vidst, at kvinden *ikke* ville have sex. Det skal kunne bevises, at der var 'forsæt' – ellers kan der ikke dømmes for en forbrydelse. Netop den praktiske fastlæggelse af denne grænse mellem frivillighed og tvang er helt afgørende for, om der bliver rejst tiltale i en voldtægtssag eller ej, men den er svær at kortlægge og vurdere objektivt, rationelt og generelt. Det er blandt andet fastlæggelsen af denne grænse, der gør bevisbyrden overordentlig svær at løfte i voldtægtssager, (Laudrup & Rahbæk, 2006).

---

⁸ Denne undersøgelse er en undersøgelse af voldtægt mod kvinder. Voldtægt af person af samme køn (mand over for mand eller kvinde over for kvinde) henføres under § 225, hvori det hedder, at "Bestemmelserne i §§ 216-220 og 222-223 a finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønlig omgængelse med en person af samme køn.

Myndighedernes arbejdsfordeling og bevisvurdering

Det er politiets opgave at belyse sagen objektivt og fra alle vinkler, og herefter er det anklagemyndighedens opgave at afgøre, om der skal rejses tiltale eller ej. Rammerne er lagt for, hvad henholdsvis politi og anklagemyndighed skal gøre i sagsbehandlingen, men det er deres konkrete forvaltning af rammerne, der skaber praksis.

Anklagerens vurdering af en sags bevis betegnes som et skølet skøn eller objektivt skøn. Vurderingen kan ikke sættes på formel, men handler om erfaring. Det er uundgåeligt, at den enkelte anklagers

læsning og forståelse af sagen, i sidste ende afgør udfaldet. På den ene side har vi altså erfaringen og det professionelle skøn og på den anden side den personlige vurdering og fastlæggelse af grænser. Grænsernes flydende karakter betyder, at 'tilstrækkeligt bevis' kan vurderes meget forskelligt, (Laudrup & Rahbæk, 2006).

Kontakt- og partnersager indtræder i et sværere efterforskningsfelt

Selv om det overordnet er let at definere, hvad der adskiller et strafbart fra et ikke-strafbart forhold, nemlig at gerningsmanden havde forsæt til sit forehavende, så kan netop bevisførelsen for, hvorvidt manden havde forsæt være mere kompliceret. Hvordan bliver beviserne vurderet, hvad består de af, og hvad er tilstrækkeligt bevis til domfældelse kan ikke sættes på en formel.

Generelt indtræder overfaldsvoldtægter oftere i et klarere efterforskningsfelt, mens bevisførelsen i kontakt- og partnersager om mandens påståede forsæt til et seksuelt overgreb indtræder i et mere kompliceret efterforskningsfelt. Ofte benægter manden ikke, at et seksuelt forhold har fundet sted. Men han påstår det var frivilligt, hvorimod kvinden siger det var ufrivilligt, hvorved bevisvurderingen af 'forsæt' eller ej er afhængig af en lang række parametre.

Repræsentanter fra politi- og anklagemyndighed fortæller, at særligt nogle parametre har indflydelse på bevisvurderingen, blandt andet: skader på kvinden efter vold, vidners udsagn, hvor hurtigt anmeldelsen er sket efter overgrebet, alkoholindtagelse, forhistorien og konsekvensen i hhv. kvindens og mandens forklaring og personernes troværdighed (Laudrup & Rahbæk 2006).

Påstand mod påstand

Forklaringerne fra den forurettede kvinde og sigtede mand er ofte systemets væsentligste brikker, når puslespillet om hændelsesforløbet i en voldtægtssag skal lægges. I voldtægtssager, hvor manden påstår, at samlejet var frivilligt, kan mandens og kvindens forklaringer være eneste kilde til at belyse og bevise. Sagerne med udelukkende to modsigende forklaringer fra henholdsvis manden og kvinden bliver betegnet

'påstand mod påstand'. Hvis der er andre omstændigheder, som for eksempel fysiske tegn eller vidneudsagn, vil disse blive sammenstillet med forklaringerne. Men den 'troværdighed', der fæstes til forklaringerne, er fuldstændigt afgørende for, hvordan sagen bliver forstået og fortolket (Laudrup & Rahbæk 2006).

Det er ikke muligt med det nærværende kvantitative datamateriale at vurdere hverken 'vidners udsagn', 'konsekvensen i hhv. kvindens og mandens forklaring' eller det endnu mere komplicerede begreb 'troværdighed', som alle er vigtige brikker i det retlige puslespil om voldtægt.

Derimod er det muligt kvantitativt at vurdere, om nogle af de øvrige nævnte parametre har signifikant effekt på voldtægtssagers rejse gennem retssystemet – kvindens relation til den formodede gerningsmand (overfalds-, kontakt- eller partnervoldtægt), fysiske skader på kvinden, hvor hurtigt anmeldelsen er sket og alkoholindtagelse.

Anmeldelser af voldtægt og voldtægtsforsøg

I undersøgelsesperioden anmeldes 1264 voldtægter og voldtægtsforsøg. I flere end 6 ud af 10 sager kender kvinden den formodede gerningsmand

Ifølge Straffelovens § 216 er voldtægt en forbrydelse og skal straffes som sådan uanset, om voldtægten er begået af en vildt fremmed, en taxachauffør, manden fra baren, ekskæresten eller den nuværende partner. Det er hverken mindre ulovligt, mindre traumatisk eller mindre groft, når voldtægt begås af en bekendt end en fremmed.

Definition af overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt

Typerne af seksuelle overgreb bliver ofte defineret ud fra kvindens relation til gerningsmanden. Blandt professionelle, der arbejder med seksuelle overgreb, både inden for retsvæsenet og behandlingssystemet skelnes mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt.

I denne undersøgelse er opdelingen defineret således:

Overfaldsvoldtægt

Overfaldsvoldtægt er afgrænset som sager, hvor der ikke har været samvær eller bekendtskab af betydning mellem parterne forud for voldtægten. Inkluderet i denne gruppe er situationer, hvor kvinden kort har bemærket mandens tilstedeværelse forinden voldtægten, eller ved hvem han er, men ikke har noget egentligt bekendtskab med ham eller haft noget med ham at gøre.

Partnervoldtægt

Partnervoldtægt omfatter voldtægter, hvor manden er en nuværende eller tidligere kæreste/samlever/ægtefælle.

Kontaktvoldtægt

Kontaktvoldtægt er negativt defineret ved, at det ikke er overfaldsvoldtægter og ej heller partnervoldtægter. Det er så at sige en begrebsmæssig 'restskuffe'. Det dækker over en stor mangfoldighed af forskellige relationer mellem kvinden og manden. Manden kan være hendes far, onkel, bror eller et andet familiemedlem. Han kan være hendes kollega, chef eller kunde. Det kan være hendes læge, eller hendes patient. Han kan være en ven, et kortvarigt værtshusbekendtskab, en nabo, taxa-chauffør eller en ven af familien, ('Voldtægt der anmeldes I', pp. 17).

Voldtægt begås oftest af én, som kvinden kender

I den treårige undersøgelsesperiode anmeldes 1264 voldtægter eller forsøg på voldtægt. Dvs. i gennemsnit 421 anmeldelser om året. De fleste af anmeldelserne, 64 %, drejer sig om overgreb, hvor kvinden og den formodede gerningsmand kender hinanden i forvejen. Næsten halvdelen af samtlige anmeldelser drejer sig om kontaktvoldtægter, mens 17 % er partnervoldtægtssager. 36 % af anmeldelserne er overfaldsvoldtægter, hvor gerningsmanden er ukendt for kvinden.

Det er altså snarere reglen end undtagelsen blandt kvinde udsat for voldtægt, at de er blevet voldtaget af en ven, en bekendt eller en tidligere partner. Kontakt- og partnervoldtægter synes desuden generelt at udgøre en stigende procentdel af samlede antal anmeldelser for voldtægt, (se 'Voldtægt der anmeldes I'). Denne stigende tendens forklares overordnet med en ændring i kvinders holdning til, hvad der er et seksuelt overgreb. Det er forsigtigt vurderet, at kvinder så at sige generelt 'finder sig i mindre'.

Tabel 3. Anmeldelser fordelt på kvindens relation til formodet gerningsmand

	I alt	Overfaldsvoldtægt	Kontaktvoldtægt	Partnervoldtægt
Antal	1264	453	601	210
Procent af samlet antal anmeldelser	100	36 %	48 %	17 %

Ikke fundne gerningsmænd

I hver fjerde voldtægtssag finder politiet ikke gerningsmanden. 7 ud af 10 overfaldsvoldtægter forbliver uopklarede.

I 354 af de 1264 anmeldte sager, finder politiet ikke en formodet gerningsmand. Sammenlagt forbliver mere end hver fjerde (28 %) voldtægtsanmeldelse 'uopklaret'.

Det er særligt for overfaldsvoldtægterne, at politiet i mange tilfælde ikke finder den formodede gerningsmand: I knap 7 ud af 10 anmeldte sager om overfaldsvoldtægt (67 %).

For de anmeldte kontaktvoldtægter gælder det, at politiet i 8 % af sagerne ikke finder en formodet gerningsmand, mens det kun drejer sig om 1 % af partnervoldtægterne.⁹

En retsproces mod en formodet gerningsmand, der ikke er fundet, kan selvsagt ikke finde sted. Derfor ser denne analyse primært på de voldtægtssager, hvor politiet har fundet og sigtet en formodet gerningsmand.¹⁰

Formodet gerningsmand fundet, men sigtelse ikke rejst

I knap 10 % af de sager, hvor politiet har fundet en formodet gerningsmand, bliver der ikke rejst sigtelse.

I 98 sager (knap 10 %), hvor man har fundet en formodet gerningsmand, indstilles efterforskningen, og ingen bliver sigtet i sagen. Disse sager bliver primært sluttet efter Retsplejelovens § 749 (indstilling af efterforskning ud fra den opfattelse, at der ikke er foregået et strafbart forhold, der bør forfølges af det offentlige).

Blandt disse sager er der tilfælde, hvor politiet afviser sagen, fordi der ikke er noget grundlag for at rejse en sigtelse, fx hvis en kvinde har opfattet en verbal opfordring til sex som et forsøg på overgreb. Men disse tilfælde kan dog ikke forklare samtlige 10 %. Det kan forsigtigt antages, at politiet allerede på dette stadie i retsprocessen vælger at sortere anmeldelser fra, som politiet vurderer, ikke bør gå videre i retssystemet.

⁹ Partneren kan være forsvundet eller være taget til udlandet.

¹⁰ De mange uopklarede sager kan i sig selv være interessante i beskrivelsen af det 'retsli-ge udskillelsesforløb', der sker med voldtægtssager. Således anfægter Amnesty International i rapporten 'Case Closed', at de mange uopklarede sager indikerer, at efterforskningen kunne være bedre (jf. Amnesty International, 2010).

Sigtelse af formodet gerningsmand

I 6 ud af 10 anmeldte sager sigter politiet en formodet gerningsmand.

Når politiet vurderer, der er 'hold i sagen', bliver den formodede gerningsmand sigtet. Når en person er blevet sigtet, skal denne informeres om, hvad sigtelsen går ud på og oplyses om, hvilke rettigheder, man som sigtet har. Den sigtede får at vide, at man ikke har pligt til at udtale sig, og at man har ret til at få en advokat beskikket.¹¹

I 6 ud af 10 anmeldte sager (63 %) sigter politiet en formodet gerningsmand.

Tabel 6. Sigtelser i alt set i forhold til samlet antal anmeldelser

	Antal	Procent
Voldtægtssager, hvor politiet sigter en formodet gerningsmand	792	63 %

Sigtelse: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter

Når politiet finder en formodet gerningsmand, rejses sigtelse i knap 9 ud af 10 sager (87 %).

Der er kun en lille forskel i sigtelsesraten (antal sigtelser i forhold til sager med fundne formodede gerningsmænd) mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter, på hhv. 90 %, 86 % og 88 %.

Tabel 7. Sigtelseraten for sager, hvor formodet gerningsmand er fundet, fordelt på kvindens relation til formodet gerningsmand

	I alt	Overfaldsvoldtægt	Kontaktvoldtægt	Partnervoldtægt
Sigtelsesrate for sager med fundne formodede gerningsmænd	87 %	90 %	86 %	88 %

¹¹ Undersøgelsens datamateriale er fra en tidsperiode, hvor den kriminelle lavalder var 15 år.

Sager sluttet uden retssag

Flere end halvdelen af de sager, hvor politiet har sigtet en formodet gerningsmand kommer ikke for retten.

Mens det er politiets opgave at belyse sagen objektivt og fra alle vinkler samt eventuelt at sigte en formodet gerningsmand, er det anklagemyndighedens opgave at afgøre, om der skal rejses tiltale eller ej – og altså vurdere, om sagen skal for retten eller ej.

I voldtægtssager betyder det som nævnt, at anklagemyndigheden skal kunne bevise, at der var 'forsæt'. Det vil sige, at for det første skal det bevises, at manden truede kvinden eller anvendte vold for at opnå sex, og for det andet at han *vidste*, at han truede hende eller anvendte vold – og dermed *vidste*, at det ikke var frivilligt.

Både politi og anklagemyndighed har pligt til at overveje alle forhold, der kan betyde, at den mistænkte er uskyldig. Dette kaldes objektivitetsprincippet sammen med det ulovfæstede princip, at tvivlen skal komme den sigtede til gode. Dette princip indebærer, at anklagemyndigheden ikke rejser tiltale medmindre det skønnes overvejende sandsynligt, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse. Anklagemyndigheden skal altså vurdere, at der er tilstrækkeligt bevis til at få en domfældelse før man fører sagen for domstolene. (Jf. Retsplejelovens kapital 10).

Derimod rejses der ikke tiltale, dvs. 'sagen sluttet', hvis sigtelsen enten vurderes grundløs, eller der ikke er tilstrækkeligt grundlag til at formode, at domstolene vil kunne finde sigtede skyldig i voldtægt. Er vurderingen, at der ikke er tilstrækkeligt bevis, træffer anklagemyndigheden en såkaldt udenretslig afgørelse og slutter sagen (kaldet 'påtale undladt'), (Laudrup & Rahbæk 2006).

De udenretslige afgørelser

Når Politidirektøren eller dennes politijurister som repræsentant for anklagemyndigheden træffer en sådan udenretslig afgørelse og vælger at slutte sagerne uden retssag, begrundes det primært således:

- **'Sigtelse grundløs'** Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1 – "*... hvor sigtelsen har vist sig grundløs*".
- **'Bevisets stilling'**, Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 – "*... hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig.*" Politidirektøren kan med hjemmel heri afslutte en sag, hvor politiet har sigtet en gerningsmand for voldtægten, fordi man mente, der var grund hertil, men hvor anklagemyndigheden senere beslutter, at beviserne i sagen ikke med den fornødne sikkerhed vil kunne føre til domfældelse.

- **'Sagens gennemførelse'**, Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3 – *"... hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt."*
- Set i forhold til det overordnede samlede antal voldtægtsanmeldelser (1264 sager) ender 32 % af sagerne på dette stadie i retsprocessen. Set i forhold til den pulje af sager, hvor politiet under efterforskningen har fundet og sigtet en formodet gerningsmand, vælger anklagemyndigheden at slutte mere end halvdelen (52 %) af sagerne af den ene eller anden årsag. Det er altså på dette stadie i retsprocessen, at de fleste sager bliver sorteret fra: Når anklagemyndigheden skal vurdere, om sagen 'vil holde i retten'.

Sigtelse grundløs

I 22 ud af i alt 792 sager (3 %), hvor en formodet gerningsmand er blevet sigtet, bliver sagerne sluttet uden retssag med henvisning til 'sigtelse grundløs', Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1.

Bevisets stilling

Det er helt overvejende begrundelsen 'bevisets stilling', der oftest anvendes, når anklagemyndigheden vælger at slutte sager uden retssag. Knap halvdelen (48 %) af samtlige voldtægtssager, hvor en formodet gerningsmand er blevet sigtet (382 ud af 792 sager), ender uden en retssag på 'bevisets stilling'.

Sagens gennemførelse

Kun 2 sager bliver sluttet på 'sagens gennemførelse'.

Tabel 8. Undladelse af påtale (sagen rejses ikke ved retten) samt begrundelser for undladelse af påtale

	Antal	Procent af samlet antal sigtelser
Sigtelse	792	100 %
Sluttede sager med sigtelse (påtale undladt)	408	52 %
Sigtelse grundløs	22	3 %
Bevisets stilling	382	48 %
Sagens gennemførelse	2	0,25 %

Påstand mod påstand i kontakt- og partnersager

Uddrag fra Laudrup & Rahbæk, 2006; pp. 61.

Der er enighed om kategoriseringen af overfaldsvoldtægten. Den bliver betegnet som "den rigtige", "den nemme", "den klassiske" eller "den uproblematiske" voldtægt. Dér, hvor en fremmed mand overfalder kvinden, og hvor hun ofte vil have synlige mærker, rifter, blod og andre tegn på fysisk vold. Den slags voldtægt er i efterforskningsøjemed ifølge informanterne forholdsvis nem at gå til. Efterforsker Ebbe beskriver den rigtige, klassiske voldtægt med eksemplet: "... den uskyldige præstedatter, der kommer cyklende ud af landevejen, som bliver væltet ned i grøftkanten af en ukendt gerningsmand" (Ebbe, kriminalpolitiet). At en bestemt type voldtægt således bliver benævnt 'rigtig voldtægt' er ikke uproblematiske, fordi det underliggende insinuerer, at andre voldtægter så ikke er rigtige.

Problemet bliver forstærket af, at det er de færreste sager, der er 'rigtige voldtægter'. Langt de fleste sager er partner- og kontaktvoldtægter, hvor personerne kender hinanden i forvejen. Det er de sager, som alle informanterne betegner, som "de svære" sager. Her er der sjældent vidner.

Tit indrømmer manden, at der har været seksuelt samkvem. Men han påstår, det var frivilligt, mens kvinden påstår, det var under tvang. De to modstridende forklaringer er typiske for disse voldtægter, selvom der også er fysiske skader på offeret i mere end halvdelen af de sager, hvor gerningsmanden og offeret kender hinanden i forvejen. Informanterne fra undersøgelsens fire politikredse understreger, at de tager alle anmeldelser lige alvorligt. Alligevel opstår der nogle særegne problematikker for de forskellige typer af voldtægt i forhold til efterforskning og de bevismæssige gråzoner, men også i vurderingen af troværdighed, som vi vil gå meget mere ind i senere. Som begrebet tydeligt fortæller, er overfald udtryk for forsæt, og dermed er der ingen tvivl om, at der er tale om tvang og dermed voldtægt i juridisk forstand. Forsæt bliver til gengæld vanskeligere at påvise, når der har været forudgående kontakt mellem de to parter, hvad enten denne har været af kortere eller længere art. Som efterforsker Rikke udtrykker det:

"... det der så også gør de her sager specielle at arbejde med, det er den bevismæssige del af det. Fordi en ting er, at man har den der rene voldtægt, som ingen stiller spørgsmålstejn ved, netop fordi der er nogle synlige skader, og der er måske nogle vidner og nogle andre elementer, det er det der bevismæssige. Det kan godt ske, vi har en kvinde, som føler, hun har været udsat for et overgreb, og hendes grænser er blevet overskredet, og hun har uden tvivl haft en rigtig dårlig seksuel oplevelse, men derfra og til at bevise gerningsmandens kriminelle forsæt, det er jo vores opgave. Og det er en meget svær opgave" (Rikke, kriminalpolitiet).

Det er altså særligt kontakt- og partnervoldtægterne, der bliver en udfordring inden for systemets objektive logik, idet de nærmest per definition har vanskeligt ved at leve op til kravene om efterforskning og beviser.

Sager med sigtelser sluttet uden retssag: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter

Hvis man kigger på hhv. overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter, er der forskel på, hvor mange og med hvilken begrundelse sager bliver sluttet uden retssag.

Særligt mange kontaktvoldtægtssager bliver droppet – og langt de fleste på bevisets stilling. For kontaktvoldtægtssagerne bliver mere end 58 % af sagerne, hvor der er rejst sigtelse, sluttet inden en retssag. Heraf sluttet langt størstedelen på bevisets stilling (55 %), mens sigtelserne i 12 sager bliver erklærede grundløse (3 %).

37 % af overfaldsvoldtægtssagerne, hvor en mand er blevet sigtet, stopper inden en retssag. De 32 % af sigtelserne ender på bevisets stilling, 1 % på 'sigtelse grundløs' og 4 % på sagens gennemførelse.

Knap halvdelen af alle partnervoldtægtssager med sigtelser bliver sluttet uden retssag (46 %), heraf størstedelen med henvisning til bevisets stilling (43 %).

Tabel 9. Sager med sigtelse sluttet uden retssag (påtale undladt) set i forhold til samlet antal sigtelser og kvindens relation til formodet gerningsmand

	Overfaldsvoldtægt	Kontaktvoldtægt	Partnervoldtægt
Sigtelse grundløs	1 %	3 %	2 %
Bevisets stilling	32 %	55 %	43 %
Sagens gennemførelse	4 %		-
'Andet' (tiltalefrafald mv.)			-
Sager med sigtelse sluttet uden retssag (påtale undladt) set i forhold til samlet antal sigtelser	37 %	58 %	46 %

Det objektive skøn

Anklagerens vurdering af en sags bevis baseres på et såkaldt objektivt skøn. Vurderingen kan ikke sættes på formel, men handler om erfaring. Det er uundgåeligt den enkelte anklagers læsning og forståelse af sagen, der i sidste ende afgør udfaldet. Der kan være forskel imellem de enkelte politikredses praksis og også anklagemyndighedens praksis, men en sådan forskel kan nærværende datamateriale ikke belyse. Derimod viser rapporten 'Var det voldtægt?' (Laudrup & Rabbæk, 2006), at der inden for de fire politikredse, som deltog i pågældende undersøgelse, er forskel på, hvilke krav den enkelte anklager stiller til styrken af beviserne for at rejse en sag, (Laudrup & Rabbæk 2006).

En fælles 'tommefingerregel' blandt de interviewede repræsentanter for politi- og anklagemyndighed er, at vold, vidner, hurtig anmeldelse, forklaringens konsekvens (som bl.a. kan sløres af alkohol) og forhistorien op til handlingen er væsentlige for bevisvurderingen af sagerne, (Laudrup & Rabbæk, 2006).

Ifølge de interviewede repræsentanter fra politi- og anklagemyndighed står kontakt- og partnervoldtægtssagerne ofte som udgangspunkt svagt på flere af disse parametre, når en sags bevis skal vurderes. Den formodede gerningsmand benægter sjældent det seksuelle samvær men påstår – i modsætning til kvinden – at det foregik frivilligt, der er sjældent vidner og anmeldelsen indgives ofte ikke lige efter overgrebet, (Laudrup & Rabbæk, 2006).

Nærværende undersøgelse viser dog, at for en meget stor del af de sluttede sagers vedkommende har kvinderne fysiske skader og har anmeldt hurtigt efter overgrebet (se afsnit 'Skader' og afsnit 'Tid fra gernings-tidspunkt til anmeldelse'). Disse parametre kan således ikke umiddelbart forklare, hvorfor så mange sager bliver frasorteret uden at komme for en domstol.

Eksempler på sager

Sager sluttet uden retssag og eksempler på sager, der er kommet for retten

Kontaktvoldtægt – sagen sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag

Kvinde på 19 år anmelder nabo på 50 år for voldtægt. Hun kommer på besøg efter fyraften, drikker et par øl og ser tv. Ifølge kvinden gør manden tilnærmelser, som hun forsøger at afvise, bl.a. da han forsøger at presse hendes hoved ned mod sin penis. Manden opnår samleje med kvinden. Ifølge kvinden har hun tydeligt afvist ham verbalt og har forsøgt at skubbe ham væk. En anden nabo kommer forbi på gangen senere, hører høj musik og høje "nej"-råb, men gør ikke noget ved det, fordi han regner med, det er manden og hans ekskæreste, der skændes.

Sagen sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag, og anklagemyndigheden begrundet bl.a. således: "Jeg finder efter en samlet vurdering af sagens faktiske og retlige omstændigheder ikke grundlag for at statuere, at NN har haft til hensigt at overtræde straffelovens bestemmelse om voldtægt i forbindelse med, at han forsøgte at opnå samleje med Dem den pågældende aften".

Kontaktvoldtægt – sagen sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag

Kvinde på 16 år anmelder voldtægt begået af mand på 18 år. Hun mødte manden ved en vens fødselsdagsfest, hvor de ender sammen på en bænk ved et skovbryn og snakker og kysser. Ifølge kvinden begynder han at blive meget nærgående og tager hende i skridtet. Hun forsøger at slå hans hænder væk og siger, at hun ikke vil mere. Ifølge kvinden hiver han hende ned og fastholder hende ved at hive hende i håret og holde en hånd om hendes hals. Kvinden mener, at hun besvimer, men vågner mens han er ved at gennemføre samleje. Kvinden anmelder ca. to måneder efter, fordi hun var bange for, at politiet ville mene, at det var hendes egen skyld. En veninde overtaler hende til at anmelde.

Sagen sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag bl.a. med den begrundelse, at den formodede gerningsmand påstår, at samlejet var frivilligt, og at der ikke er vidner eller andet, der kan bekræfte kvindens påstande.

Kontaktvoldtægt – sagen sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag

Kvinden er kæreste med en af mandens bekendte. Kvinden er alkoholmisbruger i 40'erne. Manden, der er hjemløs, beder om at måtte overnatte i kvindens lejlighed. Ifølge kvinden voldtager han hende, da hun viser ham ind på værelset. Hun har blå mærker og rifter. Manden påstår, samlejet var frivilligt, og at de blå mærker var nogle, kvinden havde i forvejen. Kvinden kan – grundet alkoholindtag – ikke huske detaljer fra hændelsen. Manden er tidligere dømt for voldtægt, og voldtager desuden nogle måneder efter denne sag en anden kvinde. Dette overgreb kommer for retten, og manden bliver dømt til behandling.

Sagen her sluttet på 'bevisets stilling' uden retssag bl.a. med henvisning til, at den formodede gerningsmand påstår, at samlejet var frivilligt, at kvinden, grundet spirituspåvirkning, ikke kommer med en konsistent forklaring og at hun ved seneste afhøring har givet udtryk for stor usikkerhed om, hvorvidt hun blev overfaldet af sigtede.

Eksempler på sager

Sager sluttet uden retssag og sager, der er kommet for retten

Overfaldsvoldtægt – sagen for retten, gerningsmand dømt til psykiatrisk behandling

Kvindelig studerende bliver efter en bytur antastet i tog af gerningsmanden, der følger efter hende, da hun står af toget. Han følger efter kvinden hen til hendes lejlighed, og hun når ikke at lukke sin dør, før han er kommet ind. Han truer med at slå hende ihjel og tager hendes tøj af. Kvinden kæmper imod, men det lykkes ham at gennemføre flere samlejer til sædafgang. Blod og sæd findes efterfølgende af politiet i lejligheden. Han ødelægger hendes mobil, så hun ikke kan ringe efter hjælp. Efter flere voldtægter forlader gerningsmanden lejligheden. Kvinden ringer efter hjælp til familie, som får hende på hospitalet med det samme. Her konstateres blå mærker, hudrifter og rødme og blod i vagina. Gerningsmanden efterlyses og anholdes efter ca. en måned. Han er eftersøgt for anden personfarlig kriminalitet.

Gerningsmanden bliver i retten dømt til psykiatrisk behandling uden længstetid.

Kontaktvoldtægt – sagen for retten, gerningsmand dømt 6 måneders betinget fængsel og 20.000 kr. i erstatning. Sagen er en tilståelsessag.

Kvinde og mand i 20'erne har været kærestere i et par år. Han er meget jaloux og har tidligere taget kvælertag på hende ved en fest, fordi hun talte med en anden mand. Den pågældende aften slår de op med hinanden, men manden ønsker at forholdet skal fortsætte. Gerningsmanden overtaler kvinden til at blive natten over under aftale om, at de ikke skal have sex. Begge fortæller i retten, at gerningsmanden efterfølgende holder fast i kvinden, tvinger hendes ben fra hinanden, og gennemfører samleje, mens kvinden græder og afviser ham. Kvinden forlader derefter huset. Hun anmelder kort tid efter.

Gerningsmanden idømmes 6 måneders betinget fængsel og 20.000 kr. i erstatning. Sagen gøres betinget bl.a. pga. tiltaltes gode personlig forhold, og med henvisning til begrænset tvang samt at kvinden på eget initiativ var overnattet hos ham.

Påtaleopgivelser – sammenligning med andre straffelovsovertrædelser

Sammenlignet med andre straffelovsovertrædelser, så ligger voldtægt meget højt i andel af påtaleopgivelser, også når referencen er andre sædelighedsforbrydelser, (Kruize 2004). Kriminologen Kruize udtaler: "Man kan undre sig over, hvorfor anklagere så ofte – i forhold til volds-sager – opgiver voldtægtssager efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2", (Ibid.).

Inden for den samlede kategori af sædelighedsforbrydelser har voldtægtssager altså også en høj andel af påtaleopgivelser, og det er netop på grund af de mange sager, som bliver afsluttet på grund af utilstrækkelige beviser (bevisets stilling). Kruize peger på, at hvis man sammenligner andelen af afgørelser, der ender med en afvisning på bevisets stilling, så var andelen for voldtægt i år 2000 godt 60 %, (ud fra Kruizes materiale og definitioner, jf. Kruize 2004), mens andelen for sædelighedsforbrydelser samlet set var 40, og for voldsforbrydelser cirka 25. Bevisets stilling bruges altså forholdsmæssigt meget som afgørelse på sager inden for voldtægtsforbrydelser, (Ibid.).

Udenretslig frifindelse – eller beskyldninger, der aldrig bliver prøvet?

Trods sigtelser af en formodet gerningsmand kommer over halvdelen af disse sager altså ikke for retten. Man kan opfatte de mange sluttede sager som en slags udenretslig frifindelse af manden, særligt når langt de fleste sager slutter på bevisets stilling. Men man kunne også vælge, at sige, at der altid vil hænge en ikke-prøvet beskyldning over hovedet på mange mænd, når sagerne ikke kommer for retten.

Faktum er, at mere end halvdelen af alle sager, hvor politiet har sigtet en formodet gerningsmand, ikke kommer for retten. Og at særligt sager om kontakt- og partnervoldtægter har svært ved at komme videre ind i retssalen. Det betyder, at netop de typer voldtægtsanmeldelser, som er mest almindelige, har svære vilkår for at komme videre i retssystemet.

Klager til Statsadvokaten over sluttede sager

Færre end 10 % af klagerne til Statsadvokaten over at voldtægtssager ikke kommer for retten, ender med medhold.

Når anklagemyndigheden træffer beslutning om *ikke* at rejse tiltale kan parterne klage over afgørelsen til statsadvokaten. Dette vil typisk være forurettede, idet den sigtede mand umiddelbart næppe har indsigelser mod, at man opgiver sagen mod ham. Når en kvinde modtager et brev fra anklageren om, at sagen er lukket, bliver hun samtidig gjort opmærksom på, at hun kan klage over anklagemyndighedens afgørelse til Statsadvokaten inden for fire uger. Det er som regel kvindens bistandsadvokat, der indgiver klage. Statsadvokaten tager stilling til, om man er enig eller uenig i anklagemyndighedens afgørelse om at slutte sagen uden at rejse sagen ved retten. En afgørelse fra Statsadvokaten kan dog også gå på, at efterforskningen i sagen skal genoptages. Den lovfæstede klageadgang skal være med til at sikre ensartethed i anklagemyndighedens praksis, når det nu er så svært at opstille faste kriterier for at rejse tiltale i voldtægtssager, (Laudrup & Rahbæk, 2006, p. 129).

I undersøgelsesperiodens tre år er 51 sager blevet påklaget. Heraf har Statsadvokaten været enig med anklagemyndighedens afgørelse i 46 sager. I 5 sager, altså mindre end 10 % af sagerne, har Statsadvokaten ikke fulgt anklagemyndighedens indstilling, men har derimod givet klageren medhold.

Den ringe andel af medhold i klager, kan være udtryk for, at anklagemyndigheden kun sjældent tager fejl. Amnesty International har omvendt påpeget, at man kan stille spørgsmålstegn ved, om Statsadvokatens behandling af klager over anklagemyndighedens afgørelse foregår fuldstændigt uvildigt og retfærdigt, fordi det så at sige er 'systemet', der kontrollerer sig selv, (Amnesty International, 2010).

Ifølge bistandsadvokater er det i hvert fald et faktum, at kun et fåtal påklager afgørelsen om at slutte en sag uden retssag, fordi man stort set aldrig får medhold hos Statsadvokaten, (Laudrup & Rahbæk, 2006).

Tiltale – voldtægtssager for retten

30 % af alle anmeldte voldtægtssager kommer for retten

En voldtægtssag kommer for retten, når anklagemyndigheden vælger at tiltale en eller flere formodede gerningsmænd.

30 % af alle anmeldte voldtægtssager kommer for retten (384 ud af 1264 anmeldte sager).

Set i forhold til de sager, hvor politiet har sigtet en formodet gerningsmand, kommer omkring halvdelen (48 %) af sagerne for retten (jf. afsnit 'Sigtelse af formodet gerningsmand').

Tabel 10. Tiltale set i forhold til anmeldelser og i forhold til sigtelse

Tiltale set i forhold til samlet antal anmeldelser	30 %
Tiltale set i forhold til samlet antal sigtelser	48 %

Tiltale: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partner-voldtægtssager

Mens 63 % af overfaldsvoldtægtssagerne, hvor politiet har sigtet en formodet gerningsmand, kommer for retten, så kommer 42 % af kontaktvoldtægtssager og tilsvarende 54 % af partnervoldtægtssagerne for retten.

Overfaldssagerne har således en væsentlig større mulighed for at ende med retssag end de to andre typer voldtægtssager. Kontaktvoldtægter kommer væsentligt mindre for retten end både partner- og overfaldsvoldtægt.

Tabel 11. Tiltale i forhold til sigtelser – kvindens relation til formodet gerningsmand

	Overfalds-voldtægt	Kontakt-voldtægt	Partner-voldtægt
Tiltale set i forhold til samlet antal sigtelser	63 %	42 %	54 %

Frifindelse

13 % af voldtægtssagerne, der er kommet for retten, ender med frifindelse.

13 % af sagerne i retten ender med frifindelse (50 frifindelser ud af 384 sager for retten), dvs. at den tiltalte hverken dømmes for voldtægt, andre sædelighedsforbrydelser eller 'andet'.¹² Frifindelsesraten svarer til raterne for andre typer forbrydelser.

Frifindelse: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partner-voldtægtssager

Tabel 12. Frifindelse set i forhold til samlet antal tiltale/sager for retten

	Alle typer voldtægt	Overfalds-voldtægt	Kontakt-voldtægt	Partner-voldtægt
Frifindelser set i forhold til antal tiltale	13 %	6 %	15 %	14 %

Der er større mulighed for, at en retssag ender med frifindelse, hvis manden og kvinden kender hinanden i forvejen, end hvis der er tale om en overfaldsvoldtægt. Frifindelsesraten for kontakt- og partnersager er således på 14-15 %, mens overfaldssagerne har en frifindelsesrate på 6 % af det samlede antal sager, der er kommet for en domstol.

¹² Hvis man betragter frifindelserne ud fra det samlede antal voldtægtssager (1264 sager i alt) ender 4 % af de anmeldte voldtægtssager med frifindelse i retten.

Domfældelser

Hver femte anmeldte voldtægtssag ender med en dom for voldtægt i retten.

19 % af alle de anmeldte voldtægtssager ender med en domfældelse for voldtægt. Tæller man også domfældelser for øvrige sædelighedsforbrydelser med resulterer 24 % af samtlige anmeldte voldtægtssager i en dom.

Domfældelser: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partner-voldtægtssager

Set i forhold til det samlede antal anmeldte sager inden for de tre kategorier, ser statistikken sådan ud:

Af de anmeldte overfaldsvoldtægter ender 13 % med dom for voldtægt og 16 % med dom, hvis man også tæller dom for øvrige sædelighedsforbrydelser med.

Af de anmeldte kontaktvoldtægter ender 19 % med dom for voldtægt, og hvis man tæller dom for sædelighedsforbrydelser med, ender 27 % af de anmeldte voldtægtssager med dom.

Af de anmeldte partnervoldtægter ender 28 % med dom for voldtægt og 33 %, hvis man tæller dom for øvrige sædelighedsforbrydelser med.

Det er således overfaldsvoldtægterne, der samlet set har færrest domfældelser, mens partnervoldtægterne har flest, når udgangspunktet er det samlede antal anmeldelser. Det er ikke så overraskende, at overfaldsvoldtægterne har færrest domfældelser. I 67 % af disse sager har politiet hverken fundet eller sigtet en gerningsmand, (se afsnit 'Ikke fundne gerningsmænd').

Tabel 13. Domfældelser i forhold til antal anmeldelser

	Alle typer voldtægt	Overfaldsvoldtægt	Kontaktvoldtægt	Partnervoldtægt
Dom for voldtægt	19 %	13 %	19 %	28 %
Dom for voldtægt + øvrige sædelighedsforbrydelser	24 %	16 %	27 %	33 %

Høj domfældelsesrate, når sagerne er for retten

Blandt de sager, der er nået hele vejen til domstolen, ender næsten 9 ud af 10 (86 %) med en dom. Det er en høj domfældelsesrate (domfældelser set i forhold til antal tiltaler). 61 % af sagerne, der kommer for retten, ender med domfældelse for voldtægt, 18 % med dom for andre

sædelighedsforbrydelser og 7 % ender med dom under kategorien 'andet' (domme, som både kan have noget at gøre med 'voldtægten', fx frihedsberøvelse, men også kan være noget helt andet).

Anklagemyndigheden for forsigtig?

Med udgangspunkt i dette datamateriale og den høje domfældelsesrate for voldtægt kan man argumentere for, at anklagemyndigheden med så forholdsvis høj domfældelsesrate måske er *for* forsigtig med at sende sager for retten.

Dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt

Den forholdsvis store andel af retssager, der ender med dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt (18 %) dækker blandt andet over forskellige former for blufærdighedskrænkelser. Strafferammen vil generelt være mindre her, hvorfor man kan opfatte en 'dom for anden sædelighedsforbrydelse' som en mindre skrap sanktion end dom for voldtægt. Dette kan indikere, at anklagemyndigheden i mange sager ikke kan føre bevis for voldtægt, men i stedet kan føre bevis for 'mindre' alvorlige sædelighedsforbrydelser.

Domfældelsesrate: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager

Domfældelsesraten (domfældelser i forhold til antal tiltale) er størst for overfaldsvoldtægter, hvor 72 % af sagerne ender med dom for voldtægt, og 87 % med dom, når det også inkluderer dom for andre sædelighedsforbrydelser. Tælles domfældelses-kategorien 'andet' med, er raten oppe på 94 %.

For kontaktvoldtægter er domfældelsesraten for voldtægt 58 %, mens 81 % af alle sagerne ender med dom, hvis man også tæller andre sædelighedsforbrydelser med. Medtager man 'dom for andet' fører 83 % af kontaktvoldtægtssagerne til en dom i retten.

For partnervoldtægter er domfældelsesraten for voldtægt 60 %, og 70 % når domfældelsesraten også inkluderer dom for andre sædelighedsforbrydelser. Med kategorien 'dom for andet' ender 86 % af sagerne med domfældelse.

**Tabel 14: Domfældelser og domfældelsesrate
(domfældelser i forhold til antal tiltale)**

	I alt	Overfalds- voldtægt	Kontakt- voldtægt	Partner- voldtægt
Domfældelsesrate for voldtægt	61 %	72 %	58 %	60 %
Domfældelsesrate for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt	18 %	15 %	23 %	10 %
Domfældelsesrate for voldtægt + anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt	79 %	87 %	81 %	70 %
Domfældelsesrate for andet	7 %	7 %	2 %	15 %
Domfældelsesrate sammenlagt; alle former for dom	86 %	94 %	83 %	86 %

Kontaktvoldtægter får domme i 'mildere' kategori

Det er ikke umiddelbart overraskende, at overfaldsvoldtægerne i en retssal har de bedste vilkår for at ende med domfældelse for voldtægt eller andre sædelighedsforbrydelser. Disse er, ifølge udsagn fra repræsentanter fra politi og anklagemyndighed, forholdsvis nemme at gå til, fordi der er tale om sager, hvor en fremmed mand overfalder kvinden, og hvor hun ofte vil have synlige mærker, rifter, blod og andre tegn på fysik vold, (Laudrup & Rahbæk 2006, pp.61). Her skal heller ikke i samme grad foretages en vurdering af mandens og kvindens ofte modstridende forklaringer, om det seksuelt samvær var frivilligt eller ej.

For kontaktvoldtægtssagerne gælder, at det er de færreste sager, der ender i retten, og når de ender i retten, ender knap hver fjerde (23 %) med en dom for en anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt, som oftere straffes mildere end voldtægt. For de to øvrige voldtægtskategorier gælder, at hhv. 10 og 15 % får domme for andre sædelighedsforbrydelser. Helt frem til afsigelsen af dom, har kontaktvoldtægter det 'svært', hvad angår bevisførelse for decideret voldtægt.

Typer af dom

Halvdelen af domfældelserne for voldtægt, ender med de strengeste sanktioner, hhv. ubetinget fængsel eller behandlingsdom.

Det er uden for nærværende undersøgelses afgrænsning at analysere hhv. strafudmåling, hvorvidt sagerne bliver anket til en højere retsin-

stans og i givet fald, om strafudmålingen ændres her.¹³ Vi præsenterer i stedet et overordnet overblik over, om dommene for voldtægt er betingede, ubetingede eller behandlingsdomme¹⁴ – og hvorvidt der er forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager.

En ubetinget fængselsdom og en behandlingsdom, hvor den dømte bliver indlagt ofte på ubestemt tid, opfattes generelt som de alvorligste sanktioner, retssystemet kan idømme. Kun dømte, der hører under straffelovens § 16 om sindssyge kan idømmes en behandlingsdom. Når der er tale om voldtægt, idømmes typisk ikke nogen længstetid for indlæggelsen, (Jf. Straffelovens kapitel 9, Andre retsfølger af den strafbare handling).¹⁵

Sammenlagt 56 % af sagerne, der er nået ind i retssalene, ender med disse alvorligste sanktioner hhv. ubetinget fængselsdom for voldtægt (47 %), eller behandlingsdom for voldtægt (9 %). 8 % af retssagerne resulterer i en betinget dom for voldtægt.

Typer af dom: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager

Der er forskel på, hvilken type dom for voldtægt (ubetinget, behandlingsdom, betinget mv.) de tre typer sager ender med.

Tablet 15: Typer dom i forhold til tiltale for hhv. overfalds-, kontakt- og partnersager

	I alt	Overfalds-voldtægt	Kontakt-voldtægt	Partner-voldtægt
Ubetinget dom for voldtægt	47 %	46 %	45 %	51 %
Behandlingsdom for voldtægt	9 %	18 %	8 %	2 %
Betinget dom for voldtægt	6 %	8 %	4 %	7 %

¹³ Det skal her nævnes, at strafferammen blev forøget ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, hvor strafferammen i straffelovens § 216, stk. 1, blev hævet fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år. Endvidere blev strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, hævet fra fængsel indtil 10 år til fængsel indtil 12 år.

¹⁴ I denne analyse er det kun domme for voldtægt, som vi kigger mere detaljeret på i forhold til opdelingen i ubetinget, behandlingsdom, betinget. Det skal dog understreges, at domme for andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt samt domme for 'andet' også resulterer i enten ubetingede fængselsdomme, betingede fængselsdomme eller behandlingsdomme.

¹⁵ Længstetiden for en behandlingsdom for mindre alvorlige forbrydelser er 5 år og er ofte fastsat kortere, (jf. Straffelovens kapitel 9, Andre retsfølger af den strafbare handling).

Overfaldsvoldtægterne ender med de strengeste sanktioner, idet 64 % af sagerne ender med ubetinget fængsel eller behandlingsdom. For kontaktvoldtægerne og for partnersagerne er tallet 53 %.

Igen er der en klar tendens, der viser, at overfaldsvoldtægter både kommer længere i retssystemet og ender med de strengeste sanktioner. Samtidig er tendensen, at man blandt overfaldsvoldtægerne finder flere behandlingsdomme end blandt de øvrige voldtægtskategorier. Der er altså flest gerningsmænd inden for kategorien af overfaldsvoldtægter, der bliver vurderet som værende sindssyge og af retssystemet dømt herefter.

Partnervoldtægtssagerne har samlet set den største grad af ubetingede fængselsstraffe. 51 % ender med ubetinget fængsel. En forklaring på denne tendens kan være, at mange af partnervoldtægtssagerne er af meget alvorlig karakter, og det formodes, at kun de alvorligste sager bliver anmeldt af kvinderne, hvilket samtidig betyder et stort formodet mørketal for partnervoldtægter, (jf. 'Voldtægt der anmeldes V').

Til gengæld har partnerkategorien den mindste grad af behandlingsdomme (2 %). Selvom undersøgelser viser, at netop langvarige voldelige familierelationer kan skyldes psykopati, er det ikke overraskende, at der er så få behandlingsdomme her.¹⁶ For psykopati eller karakterafvigelser er ikke strafferetligt defineret som sindssyge og hører dermed ikke under § 16 i Straffeloven, der kan give behandlingsdom. Karakterafvigere vil i langt de fleste tilfælde afsone dom i fængsel, idet det vurderes, at karakterafvigere ikke kan behandles.

Partnersagerne har også markant flere domme for 'andet' end voldtægt. Blandt sagerne findes således eksempler på frihedsberøvelse, ødelæggelse af ejendele og fysisk vold. Indberetningsordninger til Rigsadvokaten har over flere år samtidig dokumenteret, at partnersager resulterer i kortere frihedsstraffe end øvrige voldtægtssager. I forbindelse med ændringen af straffelovens § 216 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 anmodede Justitsministeriet således Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter lovens ikrafttræden. Forud har rigsadvokaturen afgivet flere redegørelser om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberettede domme. Rigsadvokaten har således også lavet en redegørelse fra januar 2001 vedrørende strafniveauet. Konklusionen i redegørelsen fra januar 2001 var følgende:¹⁷

¹⁶ Se Amnesty International (2006); LOKK (2010), Reinicke, Kenneth (2005); Eriksson, Maria et al. (2005).

¹⁷ Rigsadvokaten anvender en lidt anden opdeling af overfalds-, kontakt og par(tner)-voldtægt end nærværende analyse. Rigsadvokaten opdeler således: Ved overfaldsvoldtægt forstås således voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt. Ved kontaktvoldtægt forstås det, der på engelsk kaldes "date rape", altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kollegaer, uanset om selve voldtægten har karakter

"For **forsøg på overfaldsvoldtægt** varierede straffene fra 4 måneder til 2 års fængsel. Det blev i redegørelsen antaget, at "normalstraffen" måtte være i niveauet 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere "normalstraffen" for **fuldbyrdet overfaldsvoldtægt**. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke forelå skærpende omstændigheder, formentlig lå i niveauet omkring 1 år og 6 måneders fængsel. Hvis der forelå skærpende omstændigheder udmålte straffen til mellem 2 og 3 års fængsel.

Med hensyn til **forsøg på kontaktvoldtægt** skønnedes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarede til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. For så vidt angår straffen for **fuldbyrdet kontaktvoldtægt** fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe lå i niveauet mellem fængsel i 6 måneder og fængsel i 1 år og 6 måneder, og hvis der ikke var anvendt vold af betydning eller ikke forelå andre skærpende omstændigheder, lå straffen i niveauet 6-10 måneders fængsel.

Vedrørende **forsøg på parvoldtægt** forelå der kun en dom, hvor straffen blev udmålt til 6 måneders fængsel betinget med vilkår om samfundstjeneste. For så vidt angik **fuldbyrdet parvoldtægt** blev det antaget at "normalstraffen" lå i niveauet 6-8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder." (Rigsadvokaten, juni 2006: Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216; pp. 3")

Det er således tydeligt, at strafudmålingen for særligt fuldbyrdede kontakt- og parvoldtægter ligger under strafudmålingen for overfaldsvoldtægter.

I samme redegørelse refererer rigsadvokaten til strafudmåling i sager om parvoldtægt *efter* skærpelsen af § 216. Hans kommentar knyttet hertil er interessante i forhold til det generelle syn på parvoldtægters 'formildnende omstændigheder':

"Straffene i sager om parvoldtægt er formentlig i almindelighed under det strafniveau, der anvendes ved andre former for voldtægt, bl.a. som følge af, at tiltalte og forurettede tidligere har haft et seksuelt forhold til hinanden, og fordi der kan foreligge formildnende omstændigheder, herunder at tiltalte er følelsesmæssigt påvirket, f.eks. af jalousi eller af forholdets ophør.", (Rigsadvokaten, juni 2006: Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216"pp. 13).

---

af et overfald. Ved par(tner)voldtægt forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Del III

Andre parametre med indflydelse på retssystemets vurdering af sagerne

Vi har valgt at undersøge nogle af de parametre, som en række tidligere analyser beskriver som værende udslagsgivende for, hvor langt en voldtægtsanmeldelse 'kommer i systemet'.¹⁸

Mens 'mandens og kvindens troværdighed' ikke er mulige parametre at undersøge i nærværende analyse, kan andre mere konkrete parametre, som sammenlagt kan påvirke vurderingen af 'troværdigheden' give et billede af, om nogle bestemte faktorer er udslagsgivende for retsprocessen i voldtægtssager.

Vi har også undersøgt, om der er forskel på, hvilke parametre, der tillægges betydning i retssystemet, når man sammenligner de tre overordnede kategorier, overfalds-, kontakt- og partnervoldtægter.

De udvalgte parametre er:

1. Beskikkelse af bistandsadvokat
2. Fysiske skader på kvinden
3. Kvindens modstand
4. Tid fra overgreb til anmeldelse
5. Alkoholindtag

---

¹⁸ Herunder Laudrup & Rahbæk 2006, Kelly, Liz & Linda Regan 2003, Kelly, Liz & Linda Regan 2001, Kruize 2004.

Bistandsadvokat

Mindre end 3 % af kvinderne får en bistandsadvokat under første politiafhøring. Domfældelsesraten fordobles, når kvinden får beskikket en bistandsadvokat.

I Danmark har forurettede, der har været udsat for voldtægt siden 1987 haft ret til at få beskikket en bistandsadvokat med baggrund i betænkning 1102/1987.

Ved lov nr. 730 af 7. december 1988 blev adgangen til advokatbeskikkelse udvidet, bl.a. således at ordningen kom til at omfatte ofre for de fleste sædelighedsforbrydelser samt ofre for almindelig vold, jf. betænkning nr. 1102/1987 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager afgivet af et udvalg nedsat af Justitsministeriet den 6. juni 1983 (1987-betænkningen), (Lange, 2004).

Efter retsplejelovens § 741 a beskikker retten en advokat for den forurettede, når denne fremsætter begæring herom, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller at advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Beskikkelse sker altså kun efter anmodning fra kvinden. I henhold til retsplejelovens § 741 b har politiet pligt til at vejlede den forurettede om adgangen til advokatbeskikkelse.

Efterfølgende er voldtægtsofres retsstilling i forhold til beskikkelse af en bistandsadvokat blevet forbedret med Strafferetsplejeudvalgets betænkning 1484/2005 og efterfølgende lov 558 af 24. juni 2005. Nu har forurettede i voldtægtssager krav på en bistandsadvokat, medmindre hun direkte afslår det. Hun har nu krav på en samtale med bistandsadvokaten før første politiafhøring, og hun har krav på at have advokaten til stede under afhøringen.¹⁹

I 2000-2002 fik 34 kvinder beskikket en bistandsadvokat, som var til stede ved afhøringen. 1210 kvinder fik ikke en bistandsadvokat under politiafhøringen, mens det i 20 sager er uoplyst, hvorvidt kvinden havde en bistandsadvokat.

677 kvinder fik beskikket en bistandsadvokat senere i retsforløbet (inkluderer også de sager, hvor bistandsadvokaten var til stede ved første afhøring), mens 577 aldrig har fået en bistandsadvokat og 10 sager er uoplyst.

---

¹⁹ Retsmøder med forurettedes deltagelse skal så vidt muligt berammes efter aftale med bistandsadvokaten, og bistandsadvokaten har ret til at gøre sig bekendt med materiale vedrørende forurettede, for eksempel lægelige udtalelser. Derudover har bistandsadvokaten ret til at gøre indsigelse mod bevisførelse i retten ud fra Retsplejelovens § 185,2 – der begrænser bevisførelse i retten om kvindens tidligere seksuelle adfærd til kun at være tilladt, hvis det er af væsentlig betydning for sagen. Det er dommeren der i praksis i hver sag sætter grænsen for, hvilken type af spørgsmål, der er tilladt. Jf. Retsplejelovens § 741.

Det betyder, at mindre end 3 % af kvinderne har haft en bistandsadvokat ved deres side under den første politiafhøring, og kun halvdelen (53 %) af alle kvinder får beskikket en bistandsadvokat i løbet af retsprocessen.

Tabel 16. Beskikkelse af bistandsadvokat

	Beskikket bistandsadvokat under første politiafhøring	Bistandsadvokat senere i forløbet <i>(inkluderer også hvis bistandsadvokat var til stede allerede ved første afhøring)</i>	Har aldrig fået beskikket en bistandsadvokat
Antal	34	677	577
Procent af samtlige anmeldelser	3 %	54 %	46 %

En af forklaringerne på, at der ikke er en bistandsadvokat til stede ved den første afhøring, kan være, at politiet vælger at reagere hurtigt og foretager afhøringer med det samme, også fx om natten og i weekenden. En anden forklaring kan være, at nogle kvinder kun ønsker at få en bistandsadvokat, hvis sagen kommer for retten – eller at politiet har understreget, at en bistandsadvokat kun var nødvendig, hvis sagen kom for retten.

Men helt overordnet må det formodes, at selve grundpræmissen før lovændringen i 2005 om, at den forurettede kvinde midt i en sårbar anmeldelsessituation selv aktivt skal træffe valget om at få en bistandsadvokat, har påvirket den ekstremt lave rate for beskikkelse af bistandsadvokater. Det er en situation, der potentielt sætter den enkelte politibetjent i en afgørende rolle som rådgiver i forhold til at formidle over for kvinden, hvad beskikkelse af en bistandsadvokat går ud på, og ikke mindst hvorvidt en sådan beskikkelse er nødvendig eller ønskværdig.

Flere domme, når kvinden har fået en bistandsadvokat

Datamaterialet rummer ikke mulighed for at se, hvornår beskikkelsen 'senere i forløbet' foregår, og rummer dermed ikke mulighed for at vurdere, om beskikkelsen af en bistandsadvokat fx har betydning for sandsynligheden for, om en sag kommer for retten eller ej.

Det kan dog ud for det kvantitative materiale konkluderes, at der er en tendens til, at domfældelsesraten blandt de sager, der er kommet for retten (dømte i forhold til tiltalte for retten) er større, når kvinden har

fået beskikket en bistandsadvokat på et eller andet tidspunkt i retsforløbet, end hvis hun ikke har en bistandsadvokat.²⁰

Domfældelsesraten for voldtægt fordobles således fra 32 % til 63 %, hvis kvinden har fået beskikket en bistandsadvokat.

**Tabel 17. Beskikkelse af bistandsadvokat
- betydning for domfældelsesraten**

	Bistandsadvokat beskikket	Har aldrig fået beskikket en bistandsadvokat
Domfældelsesrate for voldtægt	63 %	32 %
Domfældelsesrate for voldtægt + dom for andre sædelighedsfor- brydelser end voldtægt	80 %	63 %

²⁰ Antallet af sager for beskikkelse af bistandsadvokat ved politiafhøring er for begrænset til at konkludere en eventuel generel tendens for betydningen for domfældelsesraten, derfor udelades denne.

Skader

6 ud af 10 voldtægtsanmeldelser, hvor kvinden har fysiske skader, kommer *ikke* for en domstol.

Fysiske skader opstået ved voldtægt har betydning for politiets efterforskning. Ofte foretages derfor en retsmedicinsk undersøgelse som led i politiets sporsikring. Resultaterne af en personundersøgelse beskrives i en retslægelig rapport eller i form af en politiattest. I mange politirapporter er skader på kvinder, der ikke er blevet personundersøgt, også anført.

Det skal her nævnes, at selvom der ikke forekommer fysiske skader, behøver det ikke sige noget om overgrebets grovhed i disse sager. Nogle kvinder har fx bevidst valgt at forholde sig inaktive under overgrebet, og dermed undgå større skader, f.eks. når gerningsmanden har optrådt truende ved at fremvise våben. Omvendt kan de fysiske skader også være af meget blandet karakter – lige fra overfladiske skader, blå øjne og rifter til alvorlige skader på kønsdele, indre blødninger og livstruende skader.²¹

Mange af de sager, der bliver sluttet på 'bevisets stilling' kommer ikke længere end til anklagemyndighedens bord, og bliver sluttet, fordi mandens og kvindens forklaringer er modstridende – det er 'påstand mod påstand'. Politi og anklagemyndighed fortæller, at der særligt i kontaktvoldtægtssager ofte ingen objektive beviser er, hvormed det hele 'står og falder med' manden og kvindens modsatrettede udsagn (Laudrup & Rahbæk 2006). De kvantitative data i nærværende undersøgelse tegner dog et ganske andet billede af mange voldtægtssager: Fysiske skader på kvinderne, der altså supplerer de to eventuelle modstridende forklaringer, tillægges i mange tilfælde *ikke* afgørende bevismæssig betydning, og sagerne bliver alligevel sluttet uden retssag.

Fysiske skader: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partnervoldtægtssager

Langt de fleste kvinder, der anmelder voldtægt har fysiske skader. Blandt de anmeldte voldtægtssager, hvor politiet har fundet og sigtet en formodet gerningsmand, har 60 % af kvinderne fysiske skader, 28 % har ikke skader og 12 % af sagerne er uoplyst.

I de sager, der handler om partnervoldtægt, har kvinderne oftere fysiske skader, end kvinder, der anmeldte overfalds- eller kontaktvoldtægter. Overrepræsentationen kan skyldes af kvinderne i denne kategori oftere har gjort modstand. Det kan også skyldes, at kvinderne først har an-

²¹ For detaljeret beskrivelse og analyse af skader på kvinder efter overgreb, jf. 'Voldtægt der anmeldes V', pp. 42. Se også Center for Seksuelle Overgreb (tidligere Center for Voldtægtsofre) på Rigshospitalets årsrapporter, der giver detaljeret beskrivelse af retsmedicinske undersøgelses resultater af bl.a. skader på kønsdele og andre objektive fysiske skader, der kan henføres til overgrebet.

meldt deres partner eller ekspartner, når overgrebet var af særlig grov karakter. Kvinder, der har været udsat for partnervoldtægt, har således hyppigere været udsat for kvælningsforsøg, de har oftere større blodansamlinger og oftere blodudtrædninger i huden, (Se 'Voldtægt der anmeldes V', tabel 26).

Tabel 18. Påviste skader fordelt på relation til gerningsmand

	Skader (i forhold til samlet antal sager i kategorien)	Ingen fysiske skader	Uoplyst	I alt
Overfaldsvoldtægt	253 (56 %)	147	53	453
Kontaktvoldtægt	334 (56 %)	180	87	601
Partnervoldtægt	131 (62 %)	56	23	210
I alt	718 (57 %)	383	163	1264

Fysiske skader: Betydning for, hvor langt sagen kommer i retssystemet

Flere end 6 ud af 10 voldtægtsanmeldelser, hvor kvinden har fysiske skader, kommer ikke for en domstol. Kun 1 ud af 4 anmeldte sager med fysiske skader på kvinden (24 %) ender med en dom for voldtægt.

Når politiet har sigtet en gerningsmand i en sag, hvor der er påviste skader på kvinden, bliver sagen henlagt af anklagemyndigheden i knap halvdelen af sagerne (46 %). Til trods for, at der er konstateret fysiske skader på kvinden bliver de fleste af disse sager (200 ud af 217 henlagte sager med skader) sluttet på 'bevisets stilling'. De påviste skader bliver således *ikke* vurderet som tilstrækkelige objektive beviser til at føre til en retssag.

Der er dog en tendens til, at fysiske skader på kvinden trods alt har en vis indflydelse på tiltaleraten (tiltale set i forhold til samlet antal sigtelser) sammenlignet med sager, hvor der ingen påviste skader er.

Tabel 19. Antal skader i sager med sigtelser og tiltale

	Fysiske skader	Ingen fysiske skader	Uoplyst
Sigtelse	474	221	97
Sager med sigtelse sluttet uden retssag (påtale undladt)	217	129	62
Heraf sager sluttet på bevisets stilling	200	120	62
Tiltale	257	92	35

Tabel 20. Skaders påvirkning på raten for om sagerne sluttet eller ender med tiltale/retssag.

	Fysiske skader	Ingen fysiske skader	Uoplyst
Sager sluttet / sigtelser i alt	46 %	58 %	64 %
Tiltale / sigtelser i alt	54 %	42 %	36 %

Fysiske skader og betydning for retsprocessen: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partner-voldtægtssager

Langt de fleste sager med påviste skader, der bliver henlagt til trods for, at politiet har sigtet en formodet gerningsmand, er kontaktvoldtægtssager (144 sager). Halvdelen af disse bliver sluttet 'på bevisets stilling' – trods påviste skader. For partnervoldtægt gælder det, at 4 ud af 10 sager med påviste skader på kvinden ikke kommer videre end til anklagemyndighedens bord. For sager om overfaldsvoldtægt med påviste skader på kvinden kommer 2 ud af 10 sager ikke for en dommer.

Når voldtægtssager bliver sluttet på 'bevisets stilling', handler det ofte overordnet om, at mandens påstand om frivillighed ikke kan modbevise. På den baggrund er det interessant, at denne undersøgelse viser, at påviste skader på kvinden i halvdelen af tilfældene af retssystemet vurderes som et *ikke* tilstrækkeligt bevis for, at der er foregået en seksuel handling under tvang.

Særligt i forhold til kontakt- og partnervoldtægter indrømmer den formodede gerningsmand tit, at der har været seksuelt samkvem, men han påstår, det var frivilligt, mens kvinden påstår, det foregik under tvang. De to modstridende forklaringer er typiske for disse sager.

Man kunne indvende, at påviste fysiske skader på kvinden i så mange voldtægtssager burde indikere over for politi og anklagemyndighed, at der ikke har været tale om frivilligt samleje, (Laudrup & Rahbæk, 2006, pp. 62). Og at der dermed ikke er tale om 'påstand mod påstand'-sager, men derimod sager, hvor påviste fysiske skader på kvinden kunne være en del af bevisførelsen – og burde føres ved retten. Omvendt kan manden fx påstå, at de to parter var enige om, at 'hun ville have det hårdt'.

Dette datamateriale viser en stor variation blandt sagerne med påviste skader i forhold til, om de kommer for retten eller ej. Det er ud fra læsning af sagsresuméerne således ikke muligt, at finde en decideret rød tråd i anklagemyndighedens vurdering af, hvornår en sag med påviste skader skal for retten, og hvornår den bliver henlagt. Der er selvsagt mange forskellige parametre, der vurderes i hver sag. Men det ændrer ikke ved, at der ikke er et klart billede blandt denne undersøgelses 1264 sager i forhold til, hvornår en sag med skader på kvinden vurderes at 'holde i retten eller ej'. Der er, på den ene side, sager (om end ganske få), der kommer for retten til trods for, at de fysiske skader på kvinden først er påvist forholdsvis længe efter det påståede overgreb. På den anden side er der mange eksempler (200 sager) på, at fysiske skader – selv alvorlige – ikke fører til retssager. En partnersag er endda blevet henlagt på 'bevisets stilling' trods livsfare for kvinden.

Tabel 21. Skaders påvirkning på raten for om sagerne sluttet eller ender med tiltale/retssag.

	Overfalds- voldtægt med fysiske skader	Kontakt- voldtægt med fysiske skader	Partner- voldtægt med fysiske skader
Sigtelser	83	272	119
Sagerne sluttet, (ikke rejst ved retten) trods fysiske skader	23	144	49
Heraf sager slut- tet pga. bevisets stilling	17	137	46
Andel sager slut- tet på bevisets stilling / sager med sigtet for- modet ger- ningsmand	20 %	50 %	39 %

Eksempler på sager

Sager henlagt på bevisets stilling (§ 721, stk. 1, nr. 2.) – trods skader på kvinden

Sag om tidligere samlevende – henlagt trods skader

Tidligere samlevende gennem 2 år, i 30'erne, hvis forhold netop er ophørt. De mødes tilfældigt en aften i byen og taler lidt sammen. Hun forsøger at slippe væk fra ham, hvilket dokumenteres af vidne, der arbejder på diskoteket, fordi kvinden spørger, om man kan slippe ud gennem et vindue på toilettet. Det kan man ikke. Da kvinden forlader diskoteket, følger manden efter. De taler sammen og kysser. Ifølge kvinden vil han have hende til at udføre oralsex, og han presser hendes hoved ned i sit skridt, men hun flytter hovedet. Manden hiver hende ved håret ind på et offentligt toilet, de passerer, hvor han slår hende på krop og ansigt, stikker hendes hoved i wc-kummen, river hår af hende, som han "drysser ud over hende", hiver bukser og trusser af hende. Ifølge kvinden kæmper hun imod, og på et tidspunkt stopper han og forlader toilettet. Hun anmelder straks, ved hjælp af forbigående udenfor. Kvinden tager på skadestue, der udfærdiger rapport om skader (blå mærker, bule i hovedet, hævelse, blodansamlinger).

Ifølge manden havde de haft seksuelt samvær frivilligt. Han fortæller, at han blev nødt til at skubbe hende to gange, fordi hun var blevet sur over, at han havde været sammen med en anden, og derefter var begyndt at 'dreje rundt' på hans kønsorganer.

I sin begrundelse for påtaleundladelsen skriver Politimesteren blandt andet, at den sigtede nægter sig skyldig, at et vidne fortæller de har kysset tidligere på aftenen, og at der i øvrigt ikke kan fremskaffes beviser. I begrundelsen lyder det blandt andet "Derfor [...] finder jeg ikke at kunne afvise den sigtedes forklaringer med den sikkerhed, som kræves i en straffesag [...]. "Ved påtaleopgivelse for vold har jeg lagt vægt på, at den sigtede bestrider, at han har begået egentlig vold mod Dem. Yderligere skal jeg henvise til, at der ikke foreligger oplysninger eller vidneforklaringer i sagen, som afgørende støtter Deres forklaring frem for sigtedes forklaring. [...] På baggrund af især oplysningen om det relativt begrænsede tegn på vold mod hovedet, finder jeg ikke, at lægeerklæringen i sig selv giver tilstrækkeligt sikkert grundlag for at forkaste sigtedes forklaringer vedrørende voldsudøvelsen."

Der klages over afgørelsen. Statsadvokaten følger Politimesterens indstilling.

Eksempler på sager

Sager henlagt på bevisets stilling (§ 721, stk. 1, nr. 2.) – trods skader på kvinden

Sag om bekendte

En kvinde på 18 og en mand på 25 er i byen sammen med flere andre. Han er en venindes eks-kæreste. Gruppen af venner tager hjem i en lejlighed. Da kvinden går på toilettet følger manden efter. Ifølge kvinden tvinger han hende op på salen ovenover, og voldtager hende på reposen. Hun siger, hun fulgte med, fordi hun er vant til at kunne tale sig fra alle situationer. Ifølge kvinden flygter hun, da der bliver røre nedenunder hos pigerne, som leder efter hende. Veninderne fortæller, at hun græder meget.

Hun har hudafskrabning på skulderen (ifølge kvinden trykker han hende op mod væggen og udfører samleje bagfra). Hun har desuden en rift ved vagina, som lægen dokumenterer, kun kommer ved voldsomt samleje og/eller tvang.

Manden fortæller, at de har haft samleje, men at det var frivilligt. Han fortæller, at de tidligere har ligget på sengen og kysset i lejligheden mens mindst 5 andre var til stede. Dette kan ingen af vidnerne bekræfte. Manden mener, det er et komplot fra alles side mod ham.

Sagen sluttes på § 721, stk. 1, nr. 2, og Politimesteren skriver i begrundelsen blandt andet "... det må anses for overvejende sandsynligt, at NN har foretaget sin seksuelle adfærd mod Deres vilje. Det er dog min vurdering, at det mod hans benægtelse ikke er muligt med den fornødne sikkerhed at bevise, at han indså, at han udførte sin adfærd ved tvang. Jeg har derved lagt vægt på Deres forklaring om, at De ikke gjorde nævneværdig modstand, da han trak Dem om på reposen, at han ikke truede eller slog, at han "hele tiden snakkede, som om hun var med på den", og at det efter få minutter lykkedes at skubbe ham væk".

Sag om bekendte

Bekendte gennem et halvt år, Han er 45, hun 34, begge arbejdsløse møder hinanden på værtshus. De har tidligere været i seng sammen én gang. Siden hen har de hilst på hinanden, når de mødtes på værtshuse. Kvinden går med manden hjem efter værtshusbesøg om eftermiddagen. Hun fortæller, at hun regner med, at de skulle drikke en øl og snakke. Kvinden fortæller, at manden fastholder hende og tvinger hende ind i soveværelse til oralt og vaginalt samleje. Han fastholder hende hele eftermiddagen, og voldtager flere gange. Kvinden anmelder straks, hun slipper ud.

Manden melder sig selv hos politiet, da han hører fra bartendere, at politiet har ledt efter ham. Manden beretter, at samlejerne var frivillige.

Der findes enkelte bloddråber i sengen, kvinden har 4 blå mærker (2 på arme, 2 på lår).

Politimesteren begrundet påtaleundladelsen med, at der mangler fornødent bevis til at gå i retten.

Sag om ægtefæller

Ægtepar har været gift i 24 år. Manden har alkoholproblemer. To gange tidligere har han ifølge konen voldtaget hende, denne gang melder hun det. Ifølge kvinden kommer han fuld hjem og river dynen af hende, mens hun sover. Han river hendes tøj i stykker, voldtager hende analt og oralt, river hende på kroppen og ved vagina og klemmer hendes bryster meget hårdt. Der konstateres skader efter dette.

Kvinden fortæller, at deres søn kan risikere at komme hjem. Derfor lader manden hende få tøj på, hvorefter han smider hende ud af huset og låser døren. Hun går til datter 2 km væk og anmelder derfra.

Sagen opgives primært, fordi kvinden ikke vil vidne i retten mod sin ægtefælle, der har indvilliget i at gå i misbrugsbehandling.

Sag A om nye bekendte – henlagt trods skader

En kvinde på 38 møder mand på 30 år på en bar tilknyttet et hotel. Han lejer et værelse, og hun får lov at sove der. Kvinde fortæller, at hun ikke har råd til at komme hjem med taxa. En ven skulle have kørt hende, men han kørte uden at tage hende med. Kvinden forklarer, at hun understreger over for den sigtede, at hun absolut ikke vil noget seksuelt. Ifølge kvinden voldtager han hende vaginalt fire gange på værelset. Hun siger, hun har skreget og strittet i mod, men at hun til sidst holder op med at gøre modstand.

Den sigtede siger, at det seksuelle samvær var frivilligt. Hun anmelder 1 døgn efter hændelsen er afsluttet.

Center for Voldtægtsofre dokumenterer 12 friske voldstegn, underhudsblødninger samt enkelte hudafskrabninger på arme, ben og højre bryst. Hun har desuden smerter og bløder fra underlivet.

Kvinden har tidligere været udsat for incest. Manden har været udsat for i Mellem-østen og er ifølge kommunen psykisk belastet.

Politimesteren begrundet påtaleopgivelsen med, at den sigtede nægter, at kvinden ikke anmelder med det samme, at hun har haft samleje med sin kæreste efter voldtægten, at hun selv gik op på den sigtedes værelse for at overnatte, selvom hun kun havde kendt ham i et par timer, og at skaderne kan være opstået på et andet tidspunkt.

Afgørelsen påklages. Statsadvokaten giver Politimesteren medhold.

Fysiske skaders betydning for domfældelse

1 ud af 4 anmeldte sager med fysiske skader på kvinden (24 %) ender med en dom for voldtægt, mens endnu færre anmeldte sager (1 ud af 10) uden fysiske skader ender med domfældelse.

Tabel 22. Skaders påvirkning på domfældelse set i forhold til anmeldelser

	Anmeldelser med fysiske skader på kvinden	Anmeldelser uden fysiske skader på kvinden
Dom for voldtægt	24 %	10 %

Når man ser på den pulje af sager, der er kommet for retten, er der en tendens til, at fysiske skader forøger domfældelsesraten. Fysiske skader har således en vis, men ikke afgørende betydning for domfældelse, (jf. 'Voldtægt der anmeldes V', tabel 33). Når praksis ved domstolene i sager med fysiske skader på kvinden således ikke i tydeligere grad fører til domfældelse, kan det understøtte, at anklagemyndigheden vælger at henlægge så mange sager trods skader.

Tabel 23. Skader og typer af dom set i forhold til antal tiltalte

	Fysiske skader	Ingen fysiske skader	Uoplyst	I alt alle sager
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt	67 %	43 %	66 %	61 %
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt + dom for andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt	81 %	72 %	89 %	79 %
Frifindelsesrate	11 %	23 %	3 %	13 %
Domfældelsesrate: Ubetinget fængselsdom	51 %	32 %	37 %	47 %
Domfældelsesrate: Behandlingsdom	10 %	7 %	9 %	9 %
Domfældelsesrate: Betinget fængselsdom	7 %	5 %	0 %	6 %
Domfældelsesrate: Dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt	14 %	28 %	23 %	18 %

Modstand

Kvinden har gjort aktiv modstand i 84 % af sagerne.

I politiets efterforskning indgår en beskrivelse af omfanget og karakteren af kvindens eventuelle modstand mod overgrebet. Det har betydning for retssystemets vurdering af det anmeldte. Det ligger i forlængelse af straffelovens definition af voldtægt, at manden skal have vidst, at kvinden ikke ønskede det seksuelle samkvem. Derfor er det væsentligt for retssystemets vurdering af sagerne, om kvinden har gjort tydeligt opmærksom på, at hun ikke ønskede det seksuelle samkvem.

Ud af samtlige voldtægtsanmeldelser (1264 sager) har kvinden gjort aktiv modstand i 84 % af sagerne (forsøg på overtalelse, skrig, råb, løb, fysisk modstand), passiv modstand (gråd) i knap 2 % af sagerne, mens kvinden i 14 % *ikke* har gjort modstand ifølge politirapporterne. Kvinderne fortæller således i langt de fleste tilfælde, at de gør modstand. 'Voldtægt der anmeldes V' beskriver indgående kvindernes modstand.

Hovedkonklusionerne her er:

- Der er kun få kvinder, der ikke har forsøgt at gøre modstand
- De fleste har forsøgt at gøre fysisk modstand i form af skub, spark, slag, riv og bid
- Mange har forsøgt at tale manden fra overgrebet
- Nogle har skreget og råbt
- Nogle har grædt, (se 'Voldtægt der anmeldes V').

I datamaterialet er dette udtryk for *ikke ønsket samkvem* defineret i kategorier under 'kvindens modstand og modstandsformer', overordnet hhv. som aktiv modstand (fysisk modstand, brug af overtalelse, skrig, råb, eller løbe væk) og passiv modstand (gråd).

Modstand: Forskel mellem overfalds-, kontakt- og partner-voldtægtssager

Kvinderne gør fysisk modstand i samme grad ligegyldigt, om der er tale om overfalds-, kontakt- eller partnervoldtægtssager.

Derimod er der forskel på brugen af 'forsøg på overtalelse' som forsvarsmiddel. Mens omkring 3 ud af 4 kvinder udsat for partnervoldtægt og kontaktvoldtægt har gjort brug af 'forsøg på overtalelse', har kun 3 ud af 10 af kvinderne, der har anmeldt en overfaldsvoldtægt, gjort brug af denne forsvarsmetode. I sagsresuméerne beskrives ofte, at de kvinder, der kender manden i forvejen, forklarer politiet, at de har forsøgt at 'tale ham fra det' eller 'tale ham til fornuft', fordi de håber, at den mand, de kender vil kunne forstå, at han skal stoppe sit forehavende.

Gråd bliver i højere grad anvendt som modstandsform af kvinder i kontakt- og partnersager end i overfaldssager, (for detaljer, se 'Voldtægt der anmeldes V').

Der er flest kvinder, der skriger, råber og løber væk i forbindelse med overfaldsvoldtægt.

Eksempler på sager

Sag om nye bekendte – henlagt trods modstand

En kvinde i 30'erne er på bar. Bartenderen inviterer hende med i en lejlighed på den anden side af gaden, hvor en anden bekendt ligger og ser TV og småsover. Manden og kvinden begynder at kysse. Vidnet ser dem gå ind i soveværelset sammen. I soveværelset tager den sigtede kvindens tøj af og ifølge kvinden voldtager han hende både vaginalt, oralt og analt. Hun protesterer undervejs, hun river ham bl.a. på ryggen, slår ham og siger, at det gør ondt. Men da han bliver mere voldsom efterhånden som hun gør mere modstand, stopper hun modstanden. Hun beskriver, at han virker som et dyr, som man ikke kan komme igennem til. Hun kan ikke forlade lejligheden, fordi man skal låses ud med en nøgle.

Dagen efter anmelder hun voldtægten. Kvinden har mange skader på kroppen. Blå mærker på overkroppen, rifter, og tydelige bidemærker med sår på øret og i den ene brystvorte.

Den sigtede siger, at det hele var frivilligt, og at han altid er lidt voldsom i forbindelse med samleje.

Sagen bliver sluttet på bevisets stilling, og afgørelsen begrundes blandt andet med, at kvinden ikke kan huske centrale punkter, samt at der er uoverensstemmelse mellem hendes forklaring og gerningsmandens og vidnets forklaring om, at det var frivilligt, at hun gik med manden ind i soveværelset, samt at kvinden selv udtaler, at hun ikke mener, den sigtede har haft egentligt forsæt til voldtægt.

Kvindens bistandsadvokat påklager, at der end ikke er ført en sag vedr. vold. Statsadvokaten giver Politimesteren medhold.

Modstand: Betydning for om sagen kommer for retten

68 % af sagerne, hvor kvinden *ikke* har gjort modstand, bliver sluttet uden retssag, mens tallet er 49 % for sager, hvor kvinden har gjort modstand. Så umiddelbart forbedres chancen for en voldtægtssags videre retsproces, hvis kvinden har gjort modstand. Ud af de sager, der er kommet for en domstol (384 sager), har kvinderne i 91 % af sagerne gjort aktiv modstand, 2 % har gjort passiv modstand (gråd) og 7 % har ikke gjort modstand (kan fx være blevet truet med våben). Det har altså betydning for en voldtægtsanmeldelses chance for at nå hele vejen ind i en retssal, om kvinden har ydet aktiv modstand.

Modstand fører dog, ligesom fysiske skader på kvinden, ikke nødvendigvis til tiltale, jf. tabel 24.

Modstand: Forskellige former for modstand og betydning for rejsen gennem retssystemet

Ser man nærmere på de forskellige former for modstand, som kvinden har gjort, har vi valgt at kategorisere modstandsformerne således:

- Ingen modstand
- Forsøg på overtalelse
- Gråd
- Skrig og råb
- Løb
- Fysisk modstand

Tabel 24. Sager sluttet uden retssag eller tiltale rejst – set i forhold til samlet antal sigtelser

	Samtlige sager med sigtelser	Ingen modstand	Forsøg på overtalelse	Gråd (<i>Passiv modstand</i>)	Skrige	Løbe	Fysisk modstand
Sager sluttet /sigtelser	52 %	68 %	49 %	56 %	43 %	48 %	49 %
Tiltale (sagen for retten) /sigtelser	48 %	32 %	51 %	44 %	57 %	52 %	51 %

Skrig er en af de modstandsformer, der 'fører til' flest retssager, mens gråd (passiv modstand) kun i godt 4 ud 10 tilfælde 'fører til' retssager, når man udelukkende fokuserer på 'modstand som parameter i efterforskningen. Dette er særligt interessant set i lyset af, hvilke beviser, anklagemyndigheden vurderer, vil holde i retten. Gråd står umiddelbart ikke selvstændigt stærkt som parameter for, at få en sag for retten.

Skrig kan i højere grad påkalde sig eventuelle vidners opmærksomhed end gråd, hvilket kan have betydning for efterforskningen. Men undersøgelsen "Var det voldtægt?", (Laudrup & Rahbæk 2006) viser samtidig, at der blandt politi og anklagere umiddelbart er forskel på vurderingen af gråd som 'modstandsform' og dermed hvorvidt gråd kan bruges som indikation på, at manden burde have vist, at kvinden ikke ønskede seksuelt samkvem. Som begrundelse for at henlægge en sag om partner-

voldtægt skriver en anklager i sin sluskrivelse til kvinden: *"De har endvidere forklaret, at De hverken gjorde modstand eller sagde noget, idet De dog græd"* (sluskrivelse). Her er gråd altså for anklageren ikke en vægtig type modstand, mens en anden anklager på et generelt plan understreger, at han personligt ville føre en sag, hvis kvinden har grædt: *"... hvis hun græder, så burde den bevismæssigt være i hus"*, (Laudrup & Rahbæk, 2006; pp. 79).

Tabel 25. Kvindens modstands påvirkning af domfældelsesraten (dom/tiltale)

	Aktiv modstand	Passiv modstand	Ingen modstand	Generel domfældelsesrate
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt	62 %	57 %	57 %	61 %
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt eller anden sædelighedsforbrydelse	79 %	71 %	89 %	79 %
Frifindelsesrate	13 %	14 %	11 %	13 %
Domfældelsesrate: Ubetingset fængselsdom	48 %	29 %	36 %	47 %
Domfældelsesrate: Behandlingsdom	8 %	29 %	18 %	9 %
Domfældelsesrate: Dom for anden sædelighedsforbrydelse end voldtægt	17 %	14 %	32 %	7 %

Umiddelbart er der ikke markant tendens til, at kvindens modstand overordnet påvirker domfældelsesraten for voldtægt betydeligt. Når man opdeler kvindens modstand mere detaljeret, ser man dog en lille tendens til, at skrig og løb har positiv indflydelse på domfældelsesraten for voldtægt.

Derimod er der en lille tendens til, at sager uden modstand har højere domfældelsesrate for voldtægt + anden sædelighedsforbrydelse end sager med modstand. Dette kan skyldes, at visse 'andre sædelighedsforbrydelser' omhandler en lang række overgreb, hvor modstand i mindre grad har været mulig, for eksempel blufærdighedskrænkelser.

Tabel 26. Kvindens modstands påvirkning af domfældelsesraten (dom/tiltale) – detaljeret opdeling

	Ingen mod-stand	Tale	Gråd (passiv mod-stand)	Skrige	Løbe	Fysisk mod-stand
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt	57 %	55 %	71 %	75 %	75 %	60 %
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt + andre sædelighedsforbrydelser	89 %	81 %	81 %	79 %	88 %	77 %
Frifindelsesrate	11 %	4 %	10 %	13 %	6 %	16 %
Domfældelsesrate: Ubetinget fængselsdom	36 %	43 %	48 %	54 %	56 %	48 %
Domfældelsesrate: Behandlingsdom	18 %	4 %	14 %	17 %	13 %	7 %
Domfældelsesrate: Betinget fængselsdom	4 %	9 %	10 %	4 %	6 %	5 %
Domfældelsesrate: Dom for andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt	32 %	26 %	10 %	4 %	13 %	17 %

Tid fra gerningstidspunkt til anmeldelse

6 ud af 10 kvinder anmelder med det samme.

Tidligere kvalitative undersøgelser, (bl.a. Laudrup & Rahbæk 2006), har vist, at des længere tid, der går fra overgreb til anmeldelse af overgrebet, des ringere bliver chancerne, ifølge repræsentanter for politi og anklagemyndighed, for at sagen kommer langt i retssystemet. Efterforskningsmulighederne og dermed bevisførelsen bliver langt sværere. Desuden åbner en sen anmeldelse ifølge flere politifolk, (Laudrup & Rahbæk 2006), for en række spørgsmål i forhold til troværdigheden, som en øjeblikkelig anmeldelse ikke gør. Dette til trods for, at der kan være en masse bagvedliggende hensyn som spiller ind for kvinden i forhold til at vente med at anmelde.

Langt de fleste kvinder anmelder inden for 24 timer. 785 anmeldelser ud af 1264, dvs. 62 % af anmeldelserne, sker således mindre end 24 timer efter overgrebet. 302 anmeldelser, dvs. 24 %, sker først i perioden 1 til 30 døgn efter overgrebet, mens 143 anmeldelser, 11 %, sker mere end en måned efter overgrebet. Øvrige sager er 'uoplyst'.

**Tabel 27. Tid fra gerningstidspunkt til anmeldelse
fordel på relation til formodet gerningsmand**

Anmeldelser	<3 ti- mer	3 – 24 ti- mer	1-30 dage	<1 måned	I alt
Alle former for anmeldelser	553	232	302	143	1230
Overfaldsvoldtægt	265	72	82	28	447
Kontaktvoldtægt	212	116	159	93	580
Partnervoldtægt	76	44	61	22	203

Sammenlagt bliver 66 % af overfaldsvoldtægter anmeldt inden for et døgn, mens 56 % af kontaktvoldtægter og 59 % af partnervoldtægtssagerne bliver anmeldt inden 24 timer. Der er altså en lille tendens til, at kvinder, der kender den formodede mand i forvejen, venter længere med at anmelde. Men tendensen er begrænset, hvorfor det tyder på, at de personlige vanskeligheder, der kan være forbundet med partner- og kontaktvoldtægtssager, hvor en kvinde anmelder en mand, hun kender, ikke har helt så afgørende betydning for, hvor hurtigt kvinden anmelder, som man kunne forvente.

Anmeldelsestidspunkt

Uddrag fra Laudrup & Rahbæk 2006: pp. 81.

Anmeldelsestidspunktet har også på papiret skær af at være noget objektivt. Her kan der dog også være en masse bagvedliggende hensyn, der spiller ind. Flere kriminalfolk er for eksempel opmærksomme på den frygt, som kvinder har for at blive trukket igennem efterforskningsmaskinen.

Alligevel åbner en sen anmeldelse for en række spørgsmål i forhold til troværdigheden, som en øjeblikkelig anmeldelse ikke gør: *"Kommer anmeldelsen nogenlunde i forlængelse af handlingen, eller kommer den tre dage senere. Hvis den kommer tre dage senere, så er man en lille smule på vagt. Ikke dermed sagt, at det nødvendigvis behøver at være forkert, der kan være mange gode grunde til, at der er gået tre dage. Der er netop de der, der ikke vil, men så bliver det så veninder, der alligevel overtaler dem"* (Rasmus, anklager).

Sat på spidsen kan man sige, at der er en logik, der tilsiger, at jo hurtigere anmeldelsen falder, desto mere vil det styrke anmeldelsen og kvindens troværdighed – uanset, at der kan være gode grunde til den sene anmeldelse. Sat yderligere på spidsen giver det anledning til at frygte, at der reelt er en slags forældelsesfrist for anmeldelse af voldtægt på omkring 24 timer. Anmelder en kvinde senere end det, er hun som udgangspunkt utroværdig.

Igen er de potentielle vanskeligheder forbundet med kontakt- og partnervoldtægterne defineret som en modsætning til forventningen om reaktionsmønsteret efter den klassiske overfaldsvoldtægt, hvor politiet som regel vil blive tilkaldt eller opsøgt øjeblikkeligt. Hvis voldtægten er begået af en bekendt, ven, partner eller et familiemedlem, vil der alt andet lige være nogle andre følelser på spil og nogle andre konsekvenser af en anmeldelse. I flere sager ses, at hvis kvinden har henvendt sig til Center for Voldtægts ofre eller har fortalt andre om overgrebet, kan det kompensere for et troværdighedstab i forbindelse med en sen henvendelse til politiet.

Anmeldelsestidspunkts påvirkning af sigtelse / tiltale

Sager, der bliver anmeldt hurtigt inden for 3 timer kommer i højere grad for retten end sager, der er anmeldt senere.

Kategorien 'anmeldelse mellem 1- 30 dage efter gerningstidspunkt' har overraskende markant dårligere muligheder for at komme hele vejen gennem retssystemet end de sager, hvor der er gået over en måned fra overgreb til anmeldelse.

Tabel 28. Sigtelser og tiltale set i forhold til anmeldelsestidspunktet

	<3 timer	3 – 24 timer	1-30 dage	>1 måned	Samtlige sager med sigtelser
Sigtelser i alt	327	142	194	103	792
Sagerne sluttet uden retssag	143 (44 %)	75 (53 %)	132 (68 %)	54 (52 %)	408 (52 %)
Tiltale rejst	184 (56 %)	67 (47 %)	72 (32 %)	49 (48 %)	384 (48 %)

Eksempler på sager

Eksempler på dom trods sen anmeldelse og eksempler på begrundelser for påtaleundladelse, med vægt på sen anmeldelse (sager sluttet på 721, stk. 1, nr. 2 – 'bevisets stilling').

Påtaleundladelse, sag sluttet på 'bevisets stilling'

I begrundelsen for, at sagen sluttet lægges bl.a. vægt på, at den formodede gerningsmand nægter sig skyldig, og at henvendelse til politiet først skete 1 uge efter gerningstidspunkt, at offer senere skiftede forklaring vedr. hendes seksuelle forhold til gerningsmand, samt at ingen af de tilstedeværende personer kunne bekræfte indtrykket af, at det seksuelle forhold fandt sted ufrivilligt.

Påtaleundladelse, sag sluttet på 'bevisets stilling'

I begrundelsen for, at sagen sluttet lægges bl.a. vægt på, at offer har anmeldt gerningsmand for overgreb begået over en lang periode, at offers forklaring på en række punkter har været upræcis og divergerende angående tidspunkter og overgrebens art, at gerningsmand har nægtet, at afhøringen af en række vidner ikke har skabt større klarhed over, hvad der måtte være passeret.

Domfældelse for voldtægt eller for anden sædelighedsforbrydelse

Kvinde anmelder sin ægtefælle for fire voldtægter, der er sket over en måned. Kvinden anmelder først efter sidste voldtægt. Hendes ægtefælles tilstår to voldtægter under afhøringen, men trækker sin tilståelse tilbage i retten, hvor han henviser til sine 'ægteskabelige rettigheder'.

Domfældelse for voldtægt eller for anden sædelighedsforbrydelse

Kvinde anmelder sin kæreste for voldtægt en måned efter hændelsen. Hendes kæreste frikendes for voldtægt, men dømmes bl.a. for anden kønslig omgang ved vold (oralsex) samt trusler på livet. Byretten lægger vægt på kvindens troværdige forklaring delvist støttet af en lægeerklæring, trods hun ikke helt kan huske datoer, og trods anmeldelsen ikke skete med det samme. Man lægger til grund, at hun var bange for gerningsmanden og ikke havde det fornødne psykiske overskud til at anmelde sagen.

Anmeldelsestidspunktets påvirkning af domfældelse

For de sager, der bliver udvalgt til at komme for en domstol, har det ikke umiddelbart nogen entydig påvirkning af domfældelsesraten, hvor lang tid, der er gået fra gerningstidspunkt til anmeldelse.

Tabel 29. Domfældelsesrate (dom i forhold til tiltalte) set i forhold til anmeldelsestidspunkt

	< 3 timer	3 – 24 timer	1-30 dage	< 1 måned
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt	66 %	54 %	58 %	61 %
Domfældelsesrate: Dom for voldtægt + andre sædeligheds- forbrydelser	82 %	72 %	76 %	86 %
Frifindelsesrate	13 %	15 %	15 %	6 %
Domfældelsesrate: Ubetinget fængsels- dom	47 %	42 %	50 %	53 %
Domfældelsesrate: Behandlingsdom	12 %	9 %	3 %	6 %
Domfældelsesrate: Betinget fængsels- dom	7 %	3 %	6 %	6 %
Domfældelsesrate: Dom for anden sæ- delighedsforbrydelse end voldtægt	16 %	18 %	18 %	24 %

Alkoholindtag

Kvindens og mandens alkoholindtag i forbindelse med det påståede overgreb kan have betydning for, hvor langt en voldtægtssag kommer i retssystemet, (Laudrup & Rahbæk 2006). Selvom nærværende datamateriale er behæftet med stor usikkerhed (idet det er kvindens og mandens egne oplysninger om alkoholindtag, der ligger til grund samt det store antal sager, hvor der ikke er oplysninger om alkoholindtag), viser materialet, at der er en tendens til sammenhæng mellem oplyst alkoholindtag og tiltalerejsning.

Hvis manden har oplyst, at han IKKE var alkoholpåvirket, er der en tendens til, at der i højere grad bliver rejst tiltale mod ham, end hvis han var alkoholpåvirket.

Ligeledes, hvis kvinden har oplyst, at hun IKKE var alkoholpåvirket, er der en tendens til, at der i højere grad bliver rejst tiltale i sagen, end hvis hun ikke var alkoholpåvirket.

Der er således en tendens til, at sager hvor enten kvinden eller manden (eller begge) er alkoholpåvirkede i højere grad bliver sluttet uden retssag end sager, hvor de implicerede ikke er påvirkede.

Der er ingen umiddelbar tendens i forhold til oplyst alkoholpåvirkning i relation til domfældelsesraten.

Mandens alkoholpåvirkning

Tabel 30. Den formodede gerningsmands alkoholpåvirkning – ifølge gerningsmanden selv

	Ja, <5 genstande	Ja >5 genstande	Ja, uoplyst	Nej	Ved ikke	Ingen gerningsmand fundet	Uoplyst
Antal anmeldelser	96	222	92	73	2	366	413
Tiltalt	41 %	48 %	43 %	67 %	50 %	0 %	36 %
Domfældelsesrate (dom for voldtægt ud af samtlige tiltalte)	64 %	69 %	58 %	57 %	100 %	100 %	57 %

Kvindens alkoholpåvirkning

Tabel 31. Kvindens alkoholpåvirkning – ifølge kvinden selv

	Ja, <5 genstande	Ja >5 genstande	Ja, uoplyst	Nej	Ved ikke	Uoplyst
Antal anmeldelser	204	301	88	172	1	498
Tiltalt	23 %	27 %	25 %	48 %	0 %	31 %
Domfældelsesrate (dom for vold- tægt ud af samt- lige tiltalte)	68 %	60 %	59 %	67 %	0 %	58 %

Referencer

De 5 øvrige delrapporter i serien 'Voldtægt, der anmeldes':

Balvig, Flemming, Bjarne Laursen, Karin Sten Madsen, Maj-Britt Elise Martinussen og Katrine Sidenius (2009): Voldtægt der anmeldes I: Fokus, metode og grundmateriale.

Martinussen, Maj-Britt Elise (2009): Voldtægt der anmeldes - bilag: Bilag til delrapport I.

Martinussen, Maj-Britt Elise, Flemming Balvig, Bjarne Laursen, Karin Sten Madsen og Katrine Sidenius (2009): Voldtægt der anmeldes II: Falske anmeldelser.

Balvig, Flemming, Bjarne Laursen, Karin Sten Madsen, Katrine Sidenius og Maj-Britt Elise Martinussen (2009): Voldtægt der anmeldes III: Udviklingen.

Laursen, Bjarne, Flemming Balvig, Karin Sten Madsen, Maj-Britt Elise Martinussen, Katrine Sidenius (2009): Voldtægt der anmeldes IV: Mændene.

Sten Madsen, Karin, Bjarne Laursen, Katrine Sidenius Flemming Balvig, Maj-Britt Elise Martinussen (2009): Voldtægt der anmeldes V: Kvinder der anmeldte voldtægt eller forsøg på voldtægt.

Amnesty International (2010): Case Closed. Rape and Human Rights in the Nordic countries. Summary report.

Amnesty International (2006): Valget mellem vold og udvisning: Dilemmaet for voldsramte familiesammenførte kvinder i Danmark, København.

Balvig, Flemming & Britta Kyvsgaard (2010): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005 - 2009 med delvis opdatering for 2010, København: Københavns Universitet; Justitsministeriet; Det Kriminalpræventive Råd; Rigspolitichefen; Det Kriminalpræventive Råd.

Balvig, Flemming & Britta Kyvsgaard (2006): Vold og overgreb mod kvinder. Dansk rapport vedrørende deltagelse i International Violence Against Women Survey (IVAWS). Københavns Universitet/Justitsministeriets Forskningsenhed.

Center for Voldtægtsofre (2004): Løft sløret for seksuelle overgreb, København: Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.

Center for Voldtægtsofre (2003): Rapport fra Center for Voldtægtsofre 2002, København: Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.

Center for Voldtægtsofre (2002): Rapport fra Center for Voldtægtsofre 2001, København: Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.

Center for Voldtægtsofre (2001): Rapport fra Center for Voldtægtsofre 2000, København: Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.

Center for voldtægtsofre, Århus (2004): Årsrapport 2003, Århus: Center for voldtægtsofre, skadestuen, Århus Sygehus, Tage-Hansens Gade.

Dansk Forening for Kvinderet (2003): Voldtægt. Retsbeskyttelse for den krænkede – retssikkerhed for gerningsmanden, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Deleuran, Jeanette (2004): Man voldtager da piger, København: Høst & Søn.

Eriksson, Maria et al. (2005): Tackling men's violence in families: Nordic issues and dilemmas, Bristol: Policy.

Greve, Vagn & Jørn Vestergaard (2002): Strafansvar, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Grothe Nielsen, Beth (red.) (2000): Kriminalitetens ofre og straffesystemet, Århus: Aarhus Universitetsforlag.

Grothe Nielsen, Beth (2000): "Offerets rolle under efterforskning, tiltale-rejsning og domsforhandling". I: Groth Nielsen, Beth (red.) (2000): Kriminalitetens ofre og straffesystemet, Århus: Aarhus Universitetsforlag.

Helweg-Larsen, Karin & Marie Kruse (red.) (2004): Mænds vold mod kvinder. Omfang, karakter og indsats mod vold, Danmark: Det Nationale Voldsobservatorium i Kvinderådet, Statens Institut for Folkesundhed og Minister for Ligestilling.

Justitsministeriet (2005): Betænkning 1458/2005. Betænkning om forbedring af voldtægtsofres retsstilling. Afgivet af Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg, København: IT- og Telestyrelsen.

Justitsministeriet (1987): Betænkning 1102/1987 Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager. København: Justitsministeriet, www.jm.dk.

Justitsministeriet: "Til den, der har været udsat for voldtægt, incest (blodskam) eller andre seksuelle overgreb", informationsfolder.

Kelly, Liz & Linda Regan (2003): Rape: Still a Forgotten Issue, London: Child and Woman Abuse Studies Unit, University of North London.

Kelly, Liz & Linda Regan (2001): Rape: Te Forgotten Issue? A European Networking and Research Project, London: Child and Woman Abuse Studies Unit, University of North London.

Kruize, Peter (2004): Beviskrav, ressourcer og opportunitet. En retsso-
ciologisk analyse af påtaleopgivelser og tiltalefrafald, København: Jurist-
og Økonomforbundets Forlag.

Lange, Jørgen, Mazanti-Andersen Korsø Jensen & Partnere Advokatfirma
(2004): Artikel i Advokaten 9/2004 - Nogle af bistandsadvokatens ar-
bejdsopgaver.

Laudrup, Camilla & Helle Rahbæk (2006): Var det voldtægt – en under-
søgelse af menneskerettigheder og voldtægtssager i Danmark, Center
for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.

LOKK (2010): LOKK Årsstatistik 2009. Kvinder og børn på krisecenter.

Lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring
af voldtægtsofres retsstilling og beskikkelse af bistandsadvokat for pårø-
rende til afdøde i straffesager mod politipersonale).

Madsen, Karin Sten (2005): Hvor ku' du gøre det? Konfliktmægling ved
seksuelle overgreb, København: Center for Voldtægtsofre,
Rigshospitalet.

Regan, Linda & Liz Kelly (2003): Rape: Still a forgotten issue. Briefing
document. For Strengthening the Linkages – Consolidating the European
Network Project, Child and Women Abuse Studies Unit, London Metro-
politan University.

Reinicke, Kenneth (2005): Behandling af voldsudøvende mænd - virker
det? Forsknings- og praksiserfaringer, København: Minister for Ligetil-
ling.

Rigsadvokaten (2005): Målsætninger for sagsbehandlingstiden i vold-
tægtssager og indberetning til Rigsadvokaten om sagsbehandlingstiden,
Rigsadvokaten Meddelelse nr. 3/2005, 29. juni 2005.

Rigsadvokaten, (juni 2006): Straffene i voldtægtssager efter ændringen
af straffelovens § 216"pp. 13).

Rigsadvokaten (2004): Straffene i voldtægtssager og i sager om over-
trædelse af straffelovens § 222 samt indberetning af sådanne sager

(j.nr. 2004-120-0014 og -0015), Rigsadvokaten Informerer Nr. 8/2004, 25. februar 2004.

Rigsadvokaten (2004): Straffene i voldtægtssager efter ændringen af straffelovens § 216, varetægtsfængsling efter dom og sagsbehandlingstiden, Rigsadvokaten, J.nr. 2003-120-0003.

Rigsadvokaten (2001): Vejledning til ofre for forbrydelser og udpegning af kontaktperson for vidner, Rigsadvokaten, Meddelelse nr. 2/2001, 24. oktober 2001.

Rigspolitichefen (1998): Voldtægters omfang og karakter i Danmark. En undersøgelse af voldtægtsanmeldelser i 1990, 1991 og 1992 & Voldtægtsudviklingen i Danmark, København: Rigspolitichefen.

Sidenius, Katrine & Karin Sten Madsen (red.) (2004): Center for Voldtægtsofre. Status 2000-2004 & Årsrapport 2003, København: Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet.